

De Orden van Advocaten
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de
Orden van Advocaten, 1952-heden

DEFINTIEF CONCEPT, september 2002 (gewijzigd augustus 2004)

Drs. W.E. Overeem DOXiS Informatiemanagers

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overspoeld zou worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de oude Archiefwet zijn grote achterstanden in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst geconstateerd. In inspectierapporten van deze dienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk wordt geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens niet zomaar een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT is van mening dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganisaties staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de RAD worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat

van de selectie op basis van dit doel bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken vormt het institutioneel onderzoek. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou moeten zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de brochure "Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' bij overname door PIVOT/Rijksarchiefdienst van archieven van rijksorganen" ('s-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen tezamen ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt het Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van (de ontwikkeling van) het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
  - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
  - de overheidsorganen (in de RIO's 'actoren' genoemd);
  - de onderlinge relaties tussen overheidsorganen;
  - de ontwikkeling van de beleidsinstrumenten;
  - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen waarvoor overheidsorganen verantwoordelijkheid dragen, inclusief:
  - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum)
  - de grondslag (bron) van elke handeling
  - het product van de handeling (indien bekend)
  - (zo mogelijk) een thematische of procedurele ordening van de handelingen, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, dat een orgaan op grond van attributie of delegatie verricht ter vervulling van een taak en voor het verrichten waarvan dat orgaan verantwoordelijk is. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet

alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven, tijdschriften of andere literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Het begrip actor volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van rijksoverheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de nieuwe Archiefwet wordt, gebaseerd op de Algemene wet Bestuursrecht 1993, onder het begrip 'overheidsorgaan' ook verstaan (organen) van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden niet de handelingen van particuliere instellingen opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis selectiedocument (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt de beschrijving van het RIO: in overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgedragen worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp selectielijst aan de minister van OCenW aan. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister of staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de voor het beheer verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon

uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen.

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Den Haag/Algemeen Rijksarchief/PIVOT/1 juni 1995.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	8
1.1	VERANTWOORDING.....	8
1.2	AFBAKENING.....	8
1.3	HANDELINGEN	9
1.4	BRONNEN.....	9
1.5	EEN KORTE GESCHIEDENIS VAN DE NEDERLANDSE BALIE VOOR DE INWERKINGTREDING VAN DE ADVOCATENWET.	10
2	DE ORGANISATIE VAN DE ORDEN VAN ADVOCATEN	12
2.1	DE ORDE ALS PUBLIEKRECHTELIJKE BEROEPSORGANISATIE	12
2.2	DE ORGANISATIESTRUCTUUR VAN DE ORDEN: NEGENTIEN PLUS ÉÉN	12
2.3	DE RADEN VAN TOEZICHT	13
2.4	HET COLLEGE VAN AFGEVAARDIGDEN.....	14
2.5	DE ALGEMENE RAAD.....	14
2.6	COMMISSIES, WERKGROEPEN EN BIJZONDERE ORGANISATIEVORMEN	16
2.7	INNING VAN DE HOOFDELIJKE OMSLAG	20
2.8	DE BEDRIJFSVOERING.....	21
2.8.1	<i>Financieel beheer</i>	21
2.8.2	<i>Personeel</i>	25
2.8.3	<i>Huisvesting</i>	26
2.8.4	<i>Informatie- en communicatieaangelegenheden</i>	27
3	BELEID, REGELGEVING EN ADVISERING WETGEVING	29
4	INTERNATIONALE SAMENWERKING	33
5	ONDERZOEK	36
6	OVERLEG	38
6.1	INTERN OVERLEG	38
6.2	EXTERN OVERLEG	39
7	INSCHRIJVING EN SCHRAPPING VAN ADVOCATEN	40
8	OPLEIDINGEN	44
8.1	STAGE EN BEROEPSOPLEIDING	44
8.2	PROEVE VAN BEKWAAMHEID	52
8.3	PERMANENTE OPLEIDING	54
9	BEROEPSUITOEFENING	57
9.1	BOEKHOUDING.....	57
9.2	BEROEPSAANSPRAKELIJKHEID	59
9.3	SAMENWERKING	59
9.4	PRAKTIJKRECHTSPERSOON.....	62
9.5	DIENSTBETREKKING.....	63
9.6	PUBLICITEIT	64
10	VOORLICHTING, PROMOTIE EN INFORMATIEVERSTREKKING	67
11	VOORZIENINGEN EN ACTIVITEITEN	70
12	ONTHEFFINGEN, VRIJSTELLINGEN, BEZWAREN EN BEROEPEN	73
13	BEMIDDELING, KLACHTBEHANDELING EN ADVISERING	76
13.1	BEMIDDELING.....	76

13.2	KLACHTBEHANDELING	77
13.3	ADVISERING	78
14	TUCHT	79
14.1	HET BEHANDELEN VAN KLACHTEN CONFORM ARTIKEL 46 VAN DE ADVOCATENWET	79
14.2	TUCHTRECHT IN EERSTE AANLEG DOOR DE RADEN VAN TOEZICHT (1952-1985)	79
14.3	TUCHTRECHT IN EERSTE AANLEG DOOR DE RADEN VAN DISCIPLINE (1986 TOT HEDEN)	80
14.4	TUCHTRECHT IN HOGER BEROEP DOOR HET HOF VAN DISCIPLINE	83
15	BRONNEN	85
15.1	LITERATUUR	85
15.2	WET- EN REGELGEVING	85
15.3	INTERVIEWS	87
15.4	OVERIGE BRONNEN	87

1 Inleiding

1.1 Verantwoording

Dit Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO) richt zich op het handelen van de Nederlandse Orde van Advocaten en de negentien lokale Orden van Advocaten in de periode vanaf de inwerkingtreding van de Advocatenwet op 1 oktober 1952. Het onderzoek is opgezet en uitgevoerd volgens de methoden die zijn ontwikkeld in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijnen (PIVOT). Een korte uitleg over dit project wordt gegeven in de algemene inleiding aan het begin van het rapport.

Dit RIO vormt de basis voor de selectielijst die de Orden van Advocaten ingevolge artikel 5, eerste lid van de Archiefwet 1995 verplicht zijn op te stellen. In deze selectielijst, Basiselectiedocument (BSD) genoemd, worden de handelingen uit het RIO voorzien van de waardering 'Bewaren' of 'Vernietigen'. De documentaire neerslag die voortkomt uit de te bewaren handelingen wordt op termijn overgedragen aan het Nationaal Archief of een Rijksarchief in de provincie. De overige neerslag moet worden vernietigd, echter niet voordat de in het BSD genoemde vernietigingstermijn verstreken is. Vanwege de aandacht die in de PIVOT-methodiek besteed wordt aan de context van het handelen van de Orden van Advocaten, is het middels het BSD mogelijk een verantwoorde selectie te maken van de archiefbescheiden die gevormd worden door deze handelingen.

1.2 Afbakening

In de meeste andere PIVOT-onderzoeken staat een beleidsterrein centraal. De handelingen en de actoren die een rol spelen op een bepaald beleidsterrein worden dan in kaart gebracht. Omdat de taken van de Orden van Advocaten nooit zijn opgenomen in een dergelijk beleidsterreinenonderzoek, heeft dit RIO een organisatiegericht karakter. Het beschrijft de taken van de Orden en de context waarbinnen die taken worden uitgevoerd. In de Advocatenwet wordt de volgende omschrijving gegeven van het takenpakket der Orden:

“De Algemene Raad en de Raden van Toezicht bevorderen een behoorlijke uitoefening der praktijk en zijn bevoegd tot het nemen van alle maatregelen, die daartoe kunnen bijdragen. Zij komen op voor de rechten en belangen en zien toe op de naleving van de plichten van de advocaten als zodanig en vervullen de taken die hun bij verordeningen zijn opgedragen.”¹

De handelingen van de Orden van Advocaten zijn in dit rapport vrij algemeen geformuleerd. Zo is niet voor het vaststellen van elke verordening een aparte handeling opgenomen; de vaststelling van de verschillende verordeningen is verenigd in één overkoepelende handeling. Vanwege de onderlinge verschillen tussen de Orden en de uitgestrektheid van hun werkterrein is het niet wenselijk zeer gedetailleerde handelingen op te stellen. Het zou dan uitermate lastig, zo niet onmogelijk, zijn om het volledige takenpakket van alle Orden in één RIO te beschrijven. Bijkomend voordeel van het gebruik van overkoepelende handelingen is dat ze het RIO en het BSD minder onderhoudsgevoelig maken. Aanpassingen zijn minder vaak nodig omdat de handelingen een groot scala aan activiteiten omvatten. Elke Orde kan desgewenst de handelingen uit dit RIO in een ordeningsplan nader specificeren. Een ordeningsplan is een schema voor de indeling van een archief en de rangschikking van zijn bestanddelen. Dit is een flexibeler instrument dan een BSD, omdat het geen officieel vaststellingstraject hoeft te doorlopen.

---

¹ Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 26.

1.3 Handelingen

In dit rapport zijn de handelingen opgenomen van de Orden van Advocaten. De handelingen worden weergegeven in uniek genummerde gegevensblokken, die als volgt zijn opgebouwd:

(x)
Actor
Handeling
Periode
Grondslag/ Bron
Product
Opmerking

(x): Dit is het unieke volgnummer van de handeling. Dit nummer wordt ook gebruikt in het BSD.

Actor: In PIVOT-termen is de actor het orgaan dat formeel (dat wil zeggen krachtens attributie of delegatie) verantwoordelijk is voor de uitvoering van een handeling. Een enkele maal is in dit RIO tussen haakjes achter de actor vermeld welk organisatieonderdeel de handeling daadwerkelijk uitvoert.

Handeling: Een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, voor de verrichting waarvan een orgaan op grond van attributie of delegatie verantwoordelijkheid draagt of die onder verantwoordelijkheid van het orgaan door mandatering door één of meer organisaties of organisatieleden worden verricht. In de praktijk komt een handeling meestal overeen met een procedure of een werkproces. Handelingen worden in principe positief geformuleerd, terwijl de negatieve formulering erbij inbegrepen is. Zo wordt bij de handeling 'het vaststellen van een regeling' het wijzigen of intrekken van die regeling impliciet geacht. Bij handelingen die door twee of meer actoren worden verricht, is om redenen van overzichtelijkheid voor elke actor een aparte handeling geformuleerd².

Periode: De periode geeft het tijdvak weer gedurende welke de handeling is verricht. Indien er geen eindjaar staat vermeld, wordt de handeling op het moment van het verschijnen van het onderzoek nog steeds uitgevoerd.

Grondslag/bron: Dit is de wettelijke basis op grond waarvan de actor de handeling verricht. Het is echter mogelijk dat handelingen worden verricht zonder een expliciete wettelijke grondslag. Dan wordt de term 'bron' gebruikt.

Product: Het product is de documentaire neerslag die een handeling oplevert. Indien niet duidelijk is tot welk product een handeling leidt of indien het product reeds expliciet in de handeling vermeld staat, ontbreekt dit gegeven.

Opmerking: Het veld opmerkingen bevat aanvullende informatie die de strekking van een handeling toelicht.

1.4 Bronnen

Voor het opstellen van dit rapport is in eerste instantie gebruik gemaakt van de wet- en regelgeving met betrekking tot de Orden van Advocaten. Omdat de Orden naast de handelingen die terug te

---

² Een uitzondering is gemaakt voor een enkele handeling waarvan zowel de deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement als de Raad van Toezicht actor is. In deze gevallen is één handeling geformuleerd met twee actoren. Zo bevat de handeling 'het verlenen van bemiddeling ten behoeve van de beroepsuitoefening van advocaten' vele subactiviteiten die gedeeltelijk onder de verantwoordelijkheid van de deken en gedeeltelijk onder de verantwoordelijkheid van de gehele Raad van Toezicht plaatsvinden. Omdat de deken voorzitter is van de Raad van Toezicht is het in dit geval niet logisch per actor een aparte handeling op te stellen.

vinden zijn in de wet- en regelgeving een groot aantal afgeleide taken uitvoert, zijn tevens jaarverslagen als bron gebruikt. Op basis van deze schriftelijke bronnen is een eerste concept opgesteld. Dit concept is besproken met een aantal leden van de projectgroep archief die door de Orden ter ondersteuning van het onderzoek is ingesteld. De aldus verkregen commentaren en aanvullende informatie hebben geleid tot het tweede concept, dat ter beoordeling is voorgelegd aan alle Orden. Omdat de Orden akkoord zijn gegaan met dit concept en geen wijzigingen hebben aangedragen, is dit tweede concept, afgezien van enkele kleine wijzigingen, tevens het definitieve concept geworden.

1.5 Een korte geschiedenis van de Nederlandse balie voor de inwerkingtreding van de Advocatenwet³.

De organisatiestructuur van de Orden van Advocaten in Nederland vertoont een grote gelijkenis met die van de Franse balie. Deze verwantschap stamt uit het Napoleontisch tijdperk. Door de annexatie van Nederland door Napoleon werd de Franse wetgeving van kracht in ons land. Zo ook het keizerlijk decreet van 14 december 1810, waarin Napoleon de rechten en plichten van de Franse Orden van Advocaten had vastgelegd. Aldus werd de Nederlandse balie georganiseerd in Raden van Toezicht, die onder streng toezicht van de rechterlijke macht stonden.

Het keizerlijk decreet werd pas een kwart eeuw na het einde van de Franse overheersing vervangen door een regeling van nationale makelij, het zogenoemde Reglement III van Orde en Discipline voor de Advocaten en Procureurs uit 1838. Ingevolge artikel 11 van dit reglement waren de Raden van Toezicht belast met het hoog houden van de eer van de advocatenstand, het toezicht op door advocaten in die hoedanigheid verrichte handelingen en de bestrijding van misstanden en overtredingen. De Raden hadden het recht hierbij tuchtmaatregelen als waarschuwingen, berispingen en schorsingen op te leggen.

Hoewel het Reglement III de bevoegdheden van de balie uitbreidde met de tuchtrechtspraak in eerste aanleg, betekende het geen radicale breuk met het Napoleontische model: de advocatuur was verre van autonoom en bleef onder voogdij staan van de rechterlijke macht. Zo waren het de rechterlijke colleges die de leden van de Raden van Toezicht benoemden uit een dubbeltal dat de leden van de Orde voorgedragen hadden. Daarnaast mochten in de vergaderingen van de Orden uitsluitend die zaken worden besproken die op de convocatie vermeld waren. In 1879 werd het Reglement III zodanig gewijzigd dat deze bepalingen vervielen. De Orde in het arrondissement benoemde voortaan zelf de leden van haar Raad van Toezicht en was vrij in de onderwerpkeuze van haar vergaderingen. De emancipatie van de Orden nam hiermee een aanvang.

Kenmerkend voor de Nederlandse balie in de periode voor 1952 was haar decentrale karakter. De Raden van Toezicht hadden alleen gezag binnen hun eigen arrondissement. Een centrale beroepsorganisatie die de belangen van haar leden op nationaal en internationaal gebied kon behartigen ontbrak. Om in deze lacune te voorzien werd in 1915 de Nederlandse Advocaten-Vereniging (NAV) opgericht. Het merendeel der advocaten sloot zich hierbij aan. Drie jaar later kreeg de vereniging een eigen orgaan, het *Advocatenblad*. Dit nog steeds bestaande periodiek heeft steeds een sleutelrol vervuld in de discussievorming en de informatievoorziening binnen de advocatuur.

In de periode van het interbellum werd de balie geconfronteerd met een groeiend aantal problemen. Het aantal advocaten nam toe, terwijl door de economische crisis de hoeveelheid betaalde zaken afnam. Wel kregen advocaten veel pro-deo opdrachten, hetgeen leidde tot een verpaupering van met name het jongere deel van de balie. Daarnaast was het aanzien van de advocatuur laag, zowel bij het publiek als bij de rechterlijke macht. Nederland kende als één van de

---

³ De gegevens voor dit historisch overzicht zijn afkomstig uit:

P.A. Wackie Eysten e.a. (1992), *Pioniers in toga*, Zwolle: Tjeenk Willink, pp. 26-34;

E.W.A. Henssen (1998), *Twee eeuwen advocatuur in Nederland, 1798-1998*, Deventer: Kluwer.

weinig Europese landen geen verplichte opleiding voor advocaten. Een universitaire titel in de rechtsgeleerdheid volstond om tot de balie te worden toegelaten. Jonge advocaten moesten dientengevolge vaak door schade en schande hun beroep leren. Voorts heerste er weinig saamhorigheid binnen de balie: er was nauwelijks contact tussen oudere en jongere advocaten en bij de praktijkuitoefening stond het persoonlijk belang voorop. Tenslotte constateerde de NAV dat de balie haar stem te weinig liet horen op het gebied van de wetgeving die haar direct of indirect aanging.

De NAV was van mening dat dit gebrek aan daadkracht, verbondenheid en aanzien van advocaten voor een belangrijk deel te wijten was aan de organisatiestructuur van de balie. Het ontbrak de balie aan een centrale, gezaghebbende organisatie. De NAV was weliswaar een landelijke vereniging, maar haar privaatrechtelijke status verhinderde haar verbindende regels te stellen voor alle advocaten. Zij kon slechts namens haar leden optreden. De Raden van Toezicht waren wel ingesteld krachtens publiekrecht en omvatten met elkaar de hele balie, maar hun bevoegdheden overstegen het arrondissementsniveau niet. De NAV trachtte enigszins in dit manco te voorzien door in 1941 een permanent bureau op te richten. De twee kerntaken van het bureau waren het adviseren en voorlichten van de leden der NAV en het opkomen voor de belangen van de balie bij de overheid en de rechterlijke macht. Zo hoopte de vereniging haar dienstverlening te professionaliseren en haar slagvaardigheid te vergroten.

Tegelijkertijd gingen er binnen de NAV stemmen op voor een meer fundamentele aanpak van de problemen der balie: een reorganisatie van de beroepsgemeenschap werd door velen wenselijk geacht. Om onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden op dit gebied werd in 1942 de commissie-Drost ingesteld. In 1946 bracht de commissie verslag uit over haar bevindingen in een rapport dat tevens een ontwerp-Advocatenwet bevatte. De commissie stelde voor een landelijke publiekrechtelijke organisatie met verordenende bevoegdheid op te richten. De lokale Raden van Toezicht moesten naast deze Nederlandse Orde van Advocaten blijven bestaan. De Nederlandse Orde van Advocaten zou onder bestuur staan van een Algemene Raad, waarvan de leden benoemd werden door een College van Afgevaardigden. De leden van het College van Afgevaardigden werden op hun beurt benoemd door de Raden van Toezicht. De commissie bepleitte tevens een hervorming van de tuchtrechtspraak. Zij wenste de tuchtrechtspraak in hoger beroep niet langer te laten uitoefenen door de Gerechtshoven, maar door een speciaal daarvoor in te stellen centraal appèlcollege, het Hof van Discipline genaamd.

De NAV stuurde het voorstel van de commissie-Drost nagenoeg ongewijzigd naar de minister van Justitie. Ook het uiteindelijke wetsontwerp dat aan de Tweede Kamer werd voorgelegd verschilde niet noemenswaardig van het voorontwerp van de commissie. Op 12 maart 1952 nam de Tweede Kamer het tweemaal geamendeerde wetsontwerp aan. Goedkeuring door de Eerste Kamer volgde op 18 juni 1952. Op 1 oktober 1952 trad de Advocatenwet in werking en daarmee zag de Nederlandse Orde van Advocaten het daglicht. De NAV werd geliquideerd, maar het bureau van de NAV en het Advocatenblad gingen over naar de Nederlandse Orde van Advocaten.

2 De organisatie van de Orde van Advocaten

2.1 De Orde als publiekrechtelijke beroepsorganisatie.

Conform artikel 17 van de Advocatenwet is de Nederlandse Orde van Advocaten een publiekrechtelijk lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet⁴. Dit houdt in dat de Orde, evenals bijvoorbeeld de Koninklijke Beroepsorganisatie voor Gerechtsdeurwaarders en het Nederlands Instituut voor Registeraccountants, een publiekrechtelijke beroepsorganisatie (pbo) is. Pbo's kunnen krachtens het tweede lid van artikel 134 van de grondwet verordenende bevoegdheid toebedeeld krijgen. Net als het rijk, de provincies en de gemeenten zijn beroepsorganisaties zelfstandige overheidsorganen, met dien verstande dat hun competentie beperkt is tot de uitoefening van het specifieke takenpakket dat hun is opgedragen.

De advocaten waren één van de eerste beroepsgroepen die de pbo-status verkregen. Alle advocaten die in Nederland staan ingeschreven vormen samen de Nederlandse Orde van Advocaten. Als beroepsorganisatie kan de Orde gezien worden als het verbindingsstuk tussen de overheid en de beoefenaren van het advocatenberoep. Naast het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van haar leden, houdt zij zich bezig met het mede-uitvoeren van overheidstaken. Zo is de Nederlandse Orde van Advocaten aangewezen als bevoegde autoriteit in Nederland voor het afgeven van EG-verklaringen aan advocaten uit andere lidstaten van de EU.

2.2 De organisatiestructuur van de Orde: negentien plus één

Alle advocaten die bij een rechtbank ingeschreven staan zijn in elk arrondissement verenigd in een Orde van Advocaten. Deze negentien Orden in het arrondissement worden bestuurd door een Raad van Toezicht. De Raden van Toezicht zijn onder meer belast met handhavingstaken: zij houden toezicht op de naleving van een aantal verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten. Daarnaast onderhouden de Raden van Toezicht contacten met talrijke instanties en organisaties in hun arrondissementen teneinde de belangen van advocaten en rechtzoekenden te behartigen. De deken heeft als voorzitter van de Raad van Toezicht enkele bijzondere bevoegdheden zoals het onderzoeken van klachten tegen advocaten, het verlenen van bemiddeling ingeval van een geschil tussen advocaten onderling of tussen advocaten en derden en het adviseren en voorlichten van advocaten bij de uitoefening van hun praktijk.

Alle Nederlandse advocaten maken tevens deel uit van de Nederlandse Orde van Advocaten. Zij komen één maal per jaar bijeen op de jaarvergadering van de Nederlandse Orde van Advocaten. De Nederlandse Orde is gevestigd in den Haag. Zij staat onder bestuur van de Algemene Raad. Enkele van de taken van de Algemene Raad zijn: het opstellen van verordeningen en andere regelgeving voor advocaten, het adviseren van de overheid over wetsontwerpen en het verbeteren van de kwaliteit van de diensten van advocaten door middel van voorlichting en opleiding. De Algemene Raad pleegt overleg over onderwerpen die de advocatuur raken met vele nationale en internationale organisaties. In zijn hoedanigheid van voorzitter van de Algemene Raad heeft de deken enkele specifieke bevoegdheden. Zo heeft hij bij tuchtzaken het recht beroep in te stellen bij het Hof van Discipline.

Het College van Afgevaardigden kan gezien worden als het advocatenparlement. Het College voert binnen de Nederlandse Orde van Advocaten wetgevende en controlerende taken uit. Dit college benoemt de leden van de Algemene Raad en stelt jaarstukken, verordeningen en overige regelgeving vast.

---

⁴ Voor de herziening van de grondwet in 1983 was dit artikelnummer 152. De tekst van het eerste lid van artikel 134 luidt: "Bij of krachtens de wet kunnen openbare lichamen voor beroep en bedrijf en andere openbare lichamen worden ingesteld en opgeheven."

Volgens artikel 17 van de Advocatenwet zijn zowel de Nederlandse Orde van Advocaten als de Orde van Advocaten in het arrondissement rechtspersonen. Artikel 1 van de Archiefwet (Stb. 1995, 276) bepaalt dat een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld een overheidsorgaan is. Organen van de Orde moeten derhalve beschouwd worden als overheidsorganen in de zin van de Archiefwet en vallen onder de werking van deze wet.

De landelijke en plaatselijke Orden staan in bestuurlijk opzicht naast elkaar: er bestaat geen hiërarchische verhouding tussen hen. Deze nevenschiktheid van de Orde wordt ook wel aangeduid met de term 'negentien plus één'.

2.3 De Raden van Toezicht

De Raden van Toezicht bestaan uit ten minste vijf en ten hoogste elf leden. Aan het hoofd van elke Raad van Toezicht staat de deken. De Raad wijst uit zijn midden een secretaris en een penningmeester aan. Jaarlijks treden twee leden volgens een door de Raad van Toezicht vast te stellen rooster af. Met uitzondering van de deken zijn de leden van de Raad niet herkiesbaar, tenzij het huishoudelijk reglement anders bepaalt. Een lid van de Raad van Toezicht kan overigens wel herkozen worden tot deken.

De leden van de Orde van advocaten in het arrondissement worden jaarlijks door de deken bijeengeroepen voor een vergadering die in de maand oktober plaats vindt. Op die vergadering kiezen de advocaten uit hun midden de deken en de andere leden van de Raad van Toezicht. Sinds 1984 hebben alle advocaten actief en passief kiesrecht. Voor die tijd was dit recht voorbehouden aan advocaten die tenminste drie jaar op het tableau ingeschreven stonden. De lokale Orden zijn echter wel bevoegd om bij huishoudelijk reglement te bepalen dat voor het lidmaatschap van de Raad van Toezicht een bepaalde inschrijvingsduur als advocaat verplicht is.

(1.)

Actor	Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling	Het kiezen van de deken en de overige leden van de Raad van Toezicht.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 22, lid 2
Product	
Opmerking	

(2.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het vaststellen van roosters voor het aftreden van de leden van de Raad van Toezicht.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 22, lid 4
Product	roosters van aftreden
Opmerking	

(3.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het aanwijzen van een penningmeester en een secretaris voor de Raad van Toezicht.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 23, lid 2
Product	beschikkingen
Opmerking	

De middelgrote en grote lokale Orden hebben de beschikking over een eigen bureau dat namens de Raad van Toezicht diverse beleidsvoorbereidende, administratieve en uitvoerende taken verricht. De dagelijkse leiding hiervan ligt bij een adjunct-secretaris, die geen lid van de Raad van Toezicht is.

De Advocatenwet bevat geen regels over de bureaus van de plaatselijke Orde noch over de benoeming van de adjunct-secretarissen. De handelingen omtrent de benoeming en de taken van de adjunct-secretarissen vallen derhalve onder de personeelshandelingen zoals beschreven in paragraaf 2.8.2. De Raden van Toezicht kunnen bepaalde taken in mandaat laten uitvoeren door bij voorbeeld één van hun leden, de adjunct-secretaris of de secretaris van de Algemene Raad. Enkele Raden van Toezicht hebben het verzorgen van opleidingsmaatregelen in het kader van de stageverordening gedelegeerd aan de vereniging de Jonge Balie.

(4.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het mandateren van bevoegdheden van de Raad van Toezicht.
Periode 1952-
Product mandaatbesluiten
Opmerkingen

(5.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het delegeren van bevoegdheden van de Raad van Toezicht.
Periode 1952-
Product delegatiebesluiten
Opmerkingen

2.4 Het College van Afgevaardigden

Elke plaatselijke Orde vaardigt een aantal van haar leden af naar het College van Afgevaardigden. Het aantal leden dat mag worden afgevaardigd is afhankelijk van de grootte van de Orde in het arrondissement. De afgevaardigden en hun plaatsvervangers worden voor een periode van drie jaar gekozen in de jaarlijkse lokale Ordevergadering. Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is verenigbaar met dat van het College van Afgevaardigden.

(6.)

Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het kiezen van de (plaatsvervangende) afgevaardigden in het College van Afgevaardigden.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 20, lid 1
Product
Opmerking

(7.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het vaststellen van roosters voor het aftreden van de afgevaardigden in het College van Afgevaardigden.
Periode 1952-
Grondslag Gesprek met mw. mr. C.W.A. van der Stelt, d.d. 24 mei 2002
Product
Opmerking

2.5 De Algemene Raad

De Algemene Raad, die minimaal vijf en maximaal negen leden telt, staat onder voorzitterschap van de algemeen deken. Jaarlijks treden twee leden volgens een door de Algemene Raad vast te stellen

rooster af. De leden zijn herbenoembaar, maar de totale duur van hun lidmaatschap van de Algemene Raad mag niet langer zijn dan negen jaar.

Het College van Afgevaardigden benoemt de deken en de overige leden van de Algemene Raad en bepaalt het aantal leden van deze Raad nader. Het lidmaatschap van de Algemene Raad is niet verenigbaar met dat van het College van Afgevaardigden.

(8.)

Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het kiezen van de deken en de overige leden van de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 19, lid 1
Product
Opmerking

(9.)

Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het bepalen van het aantal leden van de Algemene Raad.
Periode 2002-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 18, lid 1
Product
Opmerking

(10.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het vaststellen van roosters voor het aftreden van de leden van de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 19, lid 3
Product roosters van aftreden
Opmerking

De Algemene Raad geniet bij zijn bestuurlijke taken de ondersteuning van het bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten. Het bureau draagt zorg voor de voorbereiding, de bewaking en de uitvoering van het beleid van de Algemene Raad. Het staat onder leiding van een secretaris, die benoemd wordt door de Algemene Raad. De secretaris maakt geen deel uit van de Algemene Raad. De Advocatenwet bevat geen bepalingen over de bevoegdheden van de secretaris; deze kunnen door de Algemene Raad worden vastgesteld.

(11.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het benoemen van een secretaris voor de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 34
Product beschikkingen
Opmerking

(12.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het stellen van regels betreffende salaris, vervanging, taken en bevoegdheden van de secretaris van de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 34
Product
Opmerking

De Algemene Raad kan bepaalde bevoegdheden, zoals het besluiten op vrijstellingsverzoeken of het ondertekenen van besluiten, mandateren of delegeren aan bij voorbeeld één van de portefeuillehouders, aan zijn secretaris, een medewerker van het bureau of een adviescommissie.

(13.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het mandateren van bevoegdheden van de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag
Product mandaatbesluiten
Opmerkingen

(14.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het delegeren van bevoegdheden van de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag O.m. reglement advisering wetgeving, art. 8
Product delegatiebesluiten
Opmerkingen

2.6 Commissies, werkgroepen en bijzondere organisatievormen

De Algemene Raad en de Raden van Toezicht hebben diverse commissies en werkgroepen ingesteld om hen te adviseren over bepaalde onderwerpen. Sommige van deze commissies en werkgroepen hebben een tijdelijk karakter; andere hebben permanente taken toebedeeld gekregen. Ad hoc-commissies worden vaak ingesteld om de Algemene Raad te adviseren bij het opstellen van een verordening of een wijziging daarvan. Een voorbeeld hiervan is de commissie Samenwerking (ter voorbereiding van de Samenwerkingsverordening 1993). Permanent bestaande commissies zijn onder meer de adviescommissies wetgeving en de commissie buitenland. De leden van de commissies worden benoemd door de Algemene Raad. De commissies hebben geen eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De bevoegdheid om standpunten uit te brengen of contacten te leggen en te onderhouden namens de Nederlandse Orde van Advocaten is voorbehouden aan de Algemene Raad. Aangezien delegatie van deze bevoegdheid aan een commissie(lid) uitsluitend op ad hoc-basis voorkomt, zijn de commissies in dit RIO niet opgevoerd als zelfstandige actoren. Zij voeren hun taken immers uit onder de verantwoordelijkheid van de Algemene Raad. De enige uitzondering hierop is de Examencommissie voor de beroepsopleiding. Gezien de zelfstandige bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de commissie met betrekking tot het examen van de beroepsopleiding, is deze commissie wel een actor in de zin van PIVOT⁵.

Een actueel overzicht van de op landelijk niveau opererende commissies bevindt zich in het personeeldeel van het Vademecum Advocatuur.

(15.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het instellen van commissies en werkgroepen voor bepaalde aangelegenheden door de Algemene Raad.
Periode 1952-
Grondslag Reglement advisering wetgeving, art. 2 en 3
Product beschikkingen
Opmerking

---

⁵ De handelingen van de Examencommissie staan beschreven in paragraaf 8.1

(16.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het benoemen van leden van commissies en werkgroepen door de Algemene Raad.
 Periode 1952-
 Grondslag/ O.m.
 Bron - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 5, lid 1-4
 - Wijziging examenreglement beroepsopleiding, 7 december 1994, (Advocatenblad 1995, pp. 354-355), art. 5, lid 7
 - Gesprek met mr. P-P.M. Vester, d.d. 13 februari 2002
 - Reglement advisering wetgeving, art. 11
 Product voordrachten, benoemingsbrieven
 Opmerking

(17.)
 Actor Algemene Raad (commissies)
 Handeling Het uitbrengen van adviezen aan de Algemene Raad.
 Periode 1952-
 Grondslag - Reglement advisering wetgeving, art. 4
 - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 6, lid 7
 Product adviezen
 Opmerking

Ook op plaatselijk niveau zijn diverse werkgroepen en commissies actief. Zo heeft de Raad van Toezicht in het arrondissement Arnhem een begrotingscommissie ingesteld die zich namens de Raad bezighoudt met het begroten van declaraties. Dezelfde Raad heeft voor de verschillende rechtsgebieden werkgroepen in het leven geroepen die hem adviezen verstrekken met betrekking tot deze rechtsgebieden en namens hem overleg voeren met diverse instanties. De op plaatselijk niveau opererende commissies en werkgroepen hebben geen eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en zijn derhalve geen actoren in de zin van PIVOT.

(18.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het instellen van commissies en werkgroepen voor bepaalde aangelegenheden door de Raad van Toezicht.
 Periode 1952-
 Bron - Orde van Advocaten arrondissement Arnhem, Jaarverslag 2000/2001, p. 9 e.v.
 - Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Jaarverslag 1999/ 2000, p. 19 e.v.
 Product beschikkingen
 Opmerking

(19.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het benoemen van leden van commissies en werkgroepen door de Raad van Toezicht.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product voordrachten, benoemingsbrieven
 Opmerking

De Orden hebben de mogelijkheid om ter uitvoering van bepaalde taken bijzondere organisaties zoals stichtingen en verenigingen op te richten. Deze organisatievormen maken geen deel uit van de Orden. De Nederlandse Orde van Advocaten heeft de Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur opgericht. Deze stichting stelt zich ten doel geldelijke steun te verlenen aan (oud-)advocaten die in

ernstige financiële problemen zijn geraakt of aan personen die gedupeerd raken doordat een advocaat niet in staat is aan zijn financiële verplichtingen jegens hen te voldoen. Het College van Afgevaardigden benoemt, op voordracht van de Algemene Raad, de bestuursleden. De Algemene Raad vervult een toezichthoudende rol: hij keurt de jaarrekening en statutenwijzigingen goed en bepaalt de bestemming van het saldo bij liquidatie van de stichting. Bij de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, die werd opgericht ter uitvoering van de in de verordening weduwen-, weduwnaars- en wezenpensioen verplicht gestelde overlijdensrisicoverzekering voor advocaten, is de taakverdeling tussen het College en de Algemene Raad omgekeerd. Hier is het College belast met het toezicht - de jaarstukken en bepaalde besluiten van het bestuur worden aan zijn goedkeuring onderworpen -, terwijl de Algemene Raad, op voordracht van het College, de bestuursleden benoemt.

Een ander voorbeeld van een door de Nederlandse Orde opgerichte organisatie is Balieplus BV. Sinds 1997 biedt deze commerciële organisatie advocaten collectief ingekochte producten en diensten op het gebied van de praktijkvoering aan, zoals verzekeringen en kantoorapparatuur.

(20.)

Actor Algemene Raad
 Handeling Het oprichten van bijzondere organisatievormen door de Algemene Raad.
 Periode 1952-
 Bron O.m. Vademecum Advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 520
 Product instellingsbeschikking, statuten
 Opmerking Onder deze handeling valt ook het aanbrengen van wijzigingen in de statuten van een stichting

(21.)

Actor Algemene Raad
 Handeling Het voordragen of benoemen van bestuursleden van door de Nederlandse Orde opgerichte stichtingen door de Algemene Raad.
 Periode 1952-
 Bron O.m.
 - Statuten van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten. art. 5, lid 2
 - Statuten Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, zoals gewijzigd op 28 augustus 2001, art. 4, lid 3
 Product benoemingsbrieven, voordrachten
 Opmerking

(22.)

Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het door het College van Afgevaardigden voordragen of benoemen van bestuursleden van door de Nederlandse Orde opgerichte stichtingen.
 Periode 1952-
 Bron O.m.
 - Statuten van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten. art. 5, lid 2
 - Statuten Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, zoals gewijzigd op 28 augustus 2001, art. 4, lid 3
 Product benoemingsbrieven, voordrachten
 Opmerking

(23.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het toezien op en adviseren van door de Nederlandse Orde opgerichte stichtingen door de Algemene Raad.
 Periode 1952-
 Bron O.m.
 - Statuten van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten. art. 11, lid 3
 - Statuten Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, zoals gewijzigd op 28 augustus 2001, art. 7, lid 6, art. 9, lid 2 en 3
 Product jaarrekeningen, accountantsrapporten
 Opmerking

(24.)
 Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het door het College van Afgevaardigden toezien op en adviseren van door de Nederlandse Orde opgerichte stichtingen.
 Periode 1952-
 Bron O.m. Statuten Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, art. 7, art. 12, lid 2 en 3, art. 13, lid 2, art. 15, lid 2 en 3
 Product jaarrekeningen e.d.
 Opmerking

In verscheidene arrondissementen hebben de Raden van Toezicht stichtingen opgericht. Zo bestaan in een aantal arrondissementen verzamelstichtingen derdengelden (de zogenoemde bezemstichtingen) voor advocaten die geen substantiële derdengeldstroom hebben en die er niet in slagen zich bij een andere stichting aan te sluiten⁶. De bestuursleden van deze stichtingen worden deels door de Raad van Toezicht, deels door de aangesloten kantoren benoemd.

Daarnaast kennen verschillende arrondissementen stichtingen die een ondersteuningsfonds voor advocaten beheren of die voordelige cursussen in het kader van de permanente opleiding organiseren. De verhouding tussen de stichtingsbesturen en de Raden van Toezicht verschilt per stichting. Sommige stichtingen zijn geheel onafhankelijk; andere dienen hun jaarrekeningen en bepaalde besluiten ter goedkeuring voor te leggen aan de Raad van Toezicht of de vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement. Voor een aantal stichtingen is statutair bepaald dat het stichtingsbestuur geheel bestaat uit leden van de Raad van Toezicht.

(25.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het oprichten van bijzondere organisatievormen door de Raad van Toezicht.
 Periode 1952-
 Bron O.m.
 - Orde van Advocaten arrondissement Arnhem, Jaarverslag 2000/2001, p. 8
 - Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Jaarverslag 1999/2000, p. 10
 Product instellingsbeschikking, statuten
 Opmerking Onder deze handeling valt ook het aanbrengen van wijzigingen in de statuten van een stichting

---

⁶ Voor meer informatie over derdengelden, zie paragraaf 9.1

(26.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voordragen of benoemen van bestuursleden van stichtingen.
Periode 1952-
Bron - Statuten van de Stichting Opleiding Advocaten in het arrondissement Amsterdam, 3 oktober 1986, art. 4, lid 2
- Gesprek met mw. mr. A.P. van Putten, dd. 22 mei 2002
Product benoemingsbrieven, voordrachten
Opmerking

(27.)
Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het benoemen van bestuursleden van stichtingen.
Periode 1952-
Bron Gesprek met mw. mr. A.P. van Putten, dd. 22 mei 2002
Product benoemingsbrieven
Opmerking

(28.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het houden van toezicht op stichtingen door de Raad van Toezicht.
Periode 1952
Bron Statuten van de Stichting Opleiding Advocaten in het arrondissement Amsterdam, 3 oktober 1986, art. 5, lid 2, art. 11, lid 2, art. 12, lid 1
Product jaarrekeningen e.d.
Opmerking

(29.)
Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het houden van toezicht op stichtingen door de vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement.
Periode 1952-
Bron Statuten van de Stichting ondersteuningsfonds van de Orde van Advocaten in het arrondissement Amsterdam, 5 maart 1973, art. 8
Product jaarrekeningen e.d.
Opmerking

2.7 Inning van de hoofdelijke omslag

Ondanks hun publiekrechtelijke status, ontvangen de Orden geen financiële steun van het Rijk⁷. De onkosten van de Orden worden gedekt door de financiële bijdragen van hun leden (de zogenoemde hoofdelijke omslag) en door de inkomsten uit de opleidingen die de Orden (laten) verzorgen. Advocaten betalen zowel aan de landelijke als aan de plaatselijke Orde een bijdrage. De hoogte van de hoofdelijke omslag wordt jaarlijks vastgesteld door de vergadering van de Orden in het arrondissement en het College van Afgevaardigden. Advocaten die ouder dan zeventig jaar zijn, minder dan drie jaar op het tableau staan ingeschreven, of onder een bepaalde inkomensgrens vallen kunnen een lager tarief betalen. De Raden van Toezicht en de Algemene Raad zijn verantwoordelijk voor het innen van de hoofdelijke omslag.

---

⁷ In een enkel geval verstrekt het Rijk wel doelsubsidies voor projecten van de Nederlandse Orde.

(30.)
Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het vaststellen van de hoogte van de hoofdelijke omslag voor de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 2
Product Besluiten tot financiële bijdrage
Opmerking

(31.)
Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het vaststellen van de hoogte van de hoofdelijke omslag voor de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 2
Product
Opmerking

(32.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het innen van de hoofdelijke omslag voor de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Product facturen etc.
Opmerking

(33.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het innen van de hoofdelijke omslag voor de Orde van Advocaten in het arrondissement.
Periode 1952-
Product facturen etc.
Opmerking

2.8 De bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de Orden van Advocaten heeft betrekking op die taken die niet rechtstreeks voortkomen uit het primaire proces, maar die veeleer een ondersteunende functie hebben. Globaal genomen kan men hierbij de volgende vier taakgebieden onderscheiden:

- Financieel beheer
- Personeelsaangelegenheden
- Huisvesting
- Informatie- en communicatieaangelegenheden

2.8.1 Financieel beheer

Het boekjaar van de Nederlandse Orde liep tussen 1952 en 1987 van 1 oktober tot en met 30 september. Vanaf 1988 is het boekjaar gelijkgesteld aan het kalenderjaar. Op arrondissementniveau verschilt de loop van het boekjaar per Orde.

De Algemene Raad presenteert jaarlijks een begroting met een activiteitenplan ter vaststelling aan het College van Afgevaardigden. De door de Raden van Toezicht opgestelde begrotingen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement.

- (34.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het opstellen van begrotingen voor de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Bron Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 2000, p. 28
 Product ramingen
 Opmerking
- (35.)
 Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het vaststellen van begrotingen voor de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag Huishoudelijk reglement voor het College van Afgevaardigden der Nederlandse Orde van Advocaten, vastgesteld op 15 november 1952, art. 3, lid b
 Product
 Opmerking
- (36.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het opstellen van begrotingen voor de Orde van Advocaten in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product begrotingen
 Opmerking
- (37.)
 Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het vaststellen van begrotingen voor de Orde van Advocaten in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product
 Opmerking

Artikel 32 van de Advocatenwet verplicht de Algemene Raad en de Raden van Toezicht jaarlijks rekening en verantwoording te doen over hun financieel beheer. De Nederlandse en de lokale Orden volgen hiervoor dezelfde procedure. De Algemene Raad respectievelijk de Raden van Toezicht wijzen een accountant aan die verslag uitbrengt over de rekening. Het College van Afgevaardigden en de vergaderingen van de Orden in het arrondissement benoemen uit hun midden een commissie tot het nazien van de rekening en verantwoording, die uit drie leden bestaat. Deze commissies bestuderen het accountantsverslag en de rekening en verantwoording. Ze brengen vervolgens verslag uit aan de vergadering die hen heeft ingesteld. De verslagen van de commissies gaan gepaard met een voorstel tot goed- cq. afkeuring van de rekening. De goedkeuring van de rekening door het College van Afgevaardigden of de vergadering van de orde in het arrondissement strekt de Algemene Raad, onderscheidenlijk de Raad van Toezicht, tot décharge.

Het eerste jaarverslag van de Nederlandse Orde stamt uit 1972. Voorheen had de deken de gewoonte op de jaarvergadering mondeling verslag uit te brengen van de activiteiten die de Orde had verricht. Een wijziging van de Advocatenwet in 1984 stelde het opstellen van een jaarverslag verplicht voor de Algemene Raad en de Raden van Toezicht. Deze jaarverslagen dienen in het College van Afgevaardigden, respectievelijk in de vergadering van de Orden in het arrondissement ter bespreking te worden gesteld.

- (38.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het opstellen van jaarrekeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product rekening en verantwoording
 Opmerking
- (39.)
 Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het aanwijzen van leden voor de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product
 Opmerking
- (40.)
 Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het goedkeuren van jaarrekeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product accountantsverslag, verslag van de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording
 Opmerking
- (41.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het opstellen van jaarrekeningen van de Orde in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product rekening en verantwoording
 Opmerking
- (42.)
 Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het aanwijzen van leden voor de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording van de Orde in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product
 Opmerking
- (43.)
 Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het goedkeuren van jaarrekeningen van de Orde in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 32, lid 3
 Product accountantsverslag, verslag van de commissie tot nazien van de rekening en verantwoording
 Opmerking

(44.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het opstellen van jaarverslagen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1972-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 32, lid 4
Product jaarverslagen
Opmerking

(45.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het opstellen van jaarverslagen van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 32, lid 4
Product jaarverslagen
Opmerking

Teneinde de begroting en de jaarrekening op te kunnen stellen en de controle hiervan mogelijk te maken, dienen de Algemene Raad en de Raden van Toezicht een nauwkeurige administratie bij te houden van al hun financiële transacties. Dit vergt een goed financieel beleid en een nauwgezette uitvoering hiervan.

(46.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van beleid ten aanzien van het financieel beheer van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product rapporten, regels e.d.
Opmerking

(47.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het voeren van het financieel beheer van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product financiële bescheiden, grootboeken, bank- en giroafschriften
Opmerking

(48.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van beleid ten aanzien van het financieel beheer van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product rapporten, regels e.d.
Opmerking

(49.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voeren van het financieel beheer van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product financiële bescheiden, grootboeken, bank- en giroafschriften
Opmerking

Reis- en verblijfkosten die gemaakt worden voor de Nederlandse Orde van Advocaten worden vergoed conform het Reisbesluit. De secretarissen van adviescommissies ontvangen een vergoeding van de kosten van het secretariaat. De Nederlandse Orde betaalt eveneens een groot deel van de kosten van de Raden en het Hof van Discipline.

(50.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het vaststellen van onkostenvergoedingen.
Periode 1952-
Grondslag O.m. Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 60, lid 2
Product reisbesluit
Opmerking

(51.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het uitkeren van onkostenvergoedingen.
Periode 1952-
Grondslag O.m.
- Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 60, lid 2 en 3
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art.50a, lid 2
- Reglement advisering wetgeving, art. 14 en 15
Product declaraties
Opmerking

2.8.2 Personeel

De Advocatenwet bevat nauwelijks bepalingen over het personeel dat in dienst is van de Orden. Alleen de secretaris van de Algemene Raad wordt in de wet genoemd. De Orden moeten dientengevolge zelf vorm geven aan hun personeelsbeleid en regels opstellen ten aanzien van de benoeming en de arbeidsvoorwaarden van personeelsleden.

(52.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van personeelsbeleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product regels, rapporten etc.
Opmerking

(53.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van personeelsbeleid van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product regels, rapporten etc.
Opmerking

Onder de uitvoering van het personeelsbeleid valt een groot scala aan activiteiten, hetgeen zorgt voor een grote variëteit van archiefbescheiden. Enkele van deze activiteiten zijn: het benoemen van personeel, het voeren van functioneringsgesprekken, het organiseren van activiteiten voor het personeel en het uitbetalen van de salarissen.

(54.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het uitvoeren van het personeelsbeleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product O.m. personeelsdossiers, correspondentie
Opmerking

(55.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het uitvoeren van het personeelsbeleid van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product O.m. personeelsdossiers, correspondentie
Opmerking

2.8.3 Huisvesting

(56.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van het huisvestingsbeleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product rapporten, correspondentie etc.
Opmerking

(57.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van het huisvestingsbeleid van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product rapporten, correspondentie etc.
Opmerking

(58.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen door de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product overeenkomsten, akten
Opmerking

(59.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het sluiten van overeenkomsten tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen door de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product overeenkomsten, akten
Opmerking

Met het beheren en onderhouden van de gebouwen, terreinen en (gebruiks)goederen van de Orden is een groot aantal activiteiten gemoeid, waaronder:

- het aanschaffen, repareren en vervangen van de inventaris van gebouwen en van overige gebruiksgoederen;
- het afsluiten van verzekeringen ter dekking van de schade aan gebouwen en hun inventaris;
- het verrichten van onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen;
- het beveiligen van gebouwen en hun inventaris.

(60.)

Actor Algemene Raad
 Handeling Het zorgdragen voor beheer en onderhoud van gebouwen, terreinen en (gebruiks)goederen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product correspondentie, verzekeringspolissen, aankoop- en garantiebewijzen e.d.
 Opmerking

(61.)

Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het zorgdragen voor beheer en onderhoud van gebouwen, terreinen en (gebruiks)goederen van de Orde in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product correspondentie, verzekeringspolissen, aankoop- en garantiebewijzen e.d.
 Opmerking

2.8.4 Informatie- en communicatieaangelegenheden

Onder de noemer informatie- en communicatieaangelegenheden vallen alle informatie- en communicatiestromen binnen de Orden, zowel in technische als in procedurele zin. Om de interne informatiehuishouding te organiseren wordt beleid ontwikkeld en uitgevoerd met betrekking tot onderwerpen als automatisering, telecommunicatieverbindingen en documentaire informatievoorziening.

(62.)

Actor Algemene Raad
 Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van beleid met betrekking tot informatie- en communicatieaangelegenheden van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product Regelingen, rapporten
 Opmerking

(63.)

Actor Algemene Raad
 Handeling Het uitvoeren van beleid met betrekking tot informatie- en communicatieaangelegenheden van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Grondslag
 Product
 Opmerking

(64.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van beleid met betrekking tot informatie- en communicatieaangelegenheden van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product regelingen, rapporten
Opmerking

(65.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het uitvoeren van beleid met betrekking tot informatie- en communicatieaangelegenheden van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product
Opmerking

(66.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het maken van beeldmateriaal met betrekking tot het functioneren van de Nederlandse Orde van Advocaten en het Bureau
Periode 1952-
Grondslag Het historisch belang voor de Nederlandse Orde van Advocaten
Product Foto's, video's en ander mogelijk beeldmateriaal
Opmerking

3 Beleid, regelgeving en advisering wetgeving

Als beroepsorganisatie richten de Orden van Advocaten zich primair op "de onafhankelijkheid van elke in Nederland ingeschreven advocaat, zijn beroepsintegriteit en de waarborging van een behoorlijke praktijkuitoefening met het oog op het belang van de rechtzoekende"⁸. Om deze primaire taak uit te oefenen ontwikkelen de Orden beleid en regelgeving op tal van terreinen zoals de stage en opleiding van advocaten, de gefinancierde rechtshulp, de kwaliteit van de dienstverlening in de advocatuur en de behandeling van klachten.

(67.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het voorbereiden, (mede)vaststellen, coördineren en evalueren van beleid inzake de advocatuur door de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product beleidsnota's, rapporten, evaluaties
Opmerking

(68.)

Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het (mede)vaststellen van beleid inzake de advocatuur.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product beleidsnota's, rapporten, evaluaties
Opmerking

(69.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voorbereiden, (mede)vaststellen, coördineren en evalueren van beleid inzake de advocatuur door de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product beleidsnota's, rapporten, evaluaties
Opmerking

In haar hoedanigheid van publiekrechtelijke beroepsorganisatie is de Nederlandse Orde van Advocaten bevoegd verordeningen vast te stellen, die uitsluitend bindend zijn voor haar leden. De verordenende bevoegdheid van de Nederlandse Orde is niet onbeperkt. De verordeningen mogen geen betrekking hebben op onderwerpen die al wettelijk geregeld zijn. Artikel 28 van de Advocatenwet geeft aan dat de verordeningen hetzij de praktijkuitoefening van advocaten ten goede dienen te komen, hetzij betrekking moeten hebben op de organisatie en de huishouding van de Nederlandse Orde van Advocaten. Toen in de jaren zestig in het kader van de voorgenomen pensioenmaatregelen van de Nederlandse Orde discussie ontstond over de vraag of het College van Afgevaardigden bevoegd was verordeningen over dit onderwerp vast te stellen, werd artikel 28 uitgebreid met een bepaling waaruit expliciet bleek dat pensioens-, arbeidsongeschiktheids- en nabestaandenvoorzieningen voor advocaten onderwerp konden zijn van een verordening van de Nederlandse Orde. Deze aanvulling van artikel 28 is in 2002 weer geschrapt, omdat zij niet langer zinvol was door het vervallen van de verordening weduwen-, weduwnaars- en wezenpensioen op 1 januari 2000.

Verordeningen worden voorbereid en ingediend door de Algemene Raad. Sinds 1984 heeft het College van Afgevaardigden ook het recht van initiatief, mits een voorstel voor een verordening door ten minste vijf afgevaardigden wordt ingediend. Voor de voorbereiding van een verordening of een wijziging hiervan maakt de Algemene Raad meestal gebruik van een commissie. Voorbeelden hiervan

---

⁸ Voorwoord van het jaarverslag 1999 van de Nederlandse Orde van Advocaten.

zijn de commissie Samenwerking en de commissie Verordening dienstbetrekking. De commissie brengt rapport uit aan de Algemene Raad, die vervolgens kan beslissen een ontwerpverordening op te stellen. Alvorens deze ontwerpverordening wordt ingediend bij het College van Afgevaardigden, kan de Algemene Raad de Raden van Toezicht de gelegenheid geven hun mening hierover kenbaar te maken, hetgeen tot aanpassingen aan het ontwerp kan leiden.

De vaststelling van verordeningen geschiedt door het College van Afgevaardigden. Na vaststelling wordt de verordening bekend gemaakt aan de minister van Justitie en gepubliceerd in de Staatscourant.

De Nederlandse Orde staat, voor wat betreft haar regelgevende bevoegdheid, onder repressief toezicht van de Nederlandse staat. Voor alle besluiten die een orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten neemt, geldt dat ze kunnen worden vernietigd bij Koninklijk Besluit indien ze in strijd zijn met het algemeen belang of het recht.

Naast verordeningen, stelt de Nederlandse Orde van Advocaten ook andere regelingen en richtlijnen op. Zo hebben de verschillende organen van de Orde het recht huishoudelijke reglementen voor hun vergaderingen vast te stellen. Verder kent de Orde gedragsregels. Deze vormen een schriftelijke weergave van de heersende beroepsnormen en -opvattingen binnen de balie. Het gaat om een invulling van wat lang 'de eer van de stand der advocaten' is genoemd. De gedragsregels, richtlijnen, reglementen en modellen die de Nederlandse Orde opstelt worden elk jaar gepubliceerd in het deel Wet- en Regelgeving van het Vademecum Advocatuur. Voorbeelden hiervan zijn:

- de reglementen van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten;
- het Examenreglement voor de beroepsopleiding;
- de erkenningsregeling voor onderwijsinstellingen in het kader van de permanente opleiding;
- de richtlijnen ter voorkoming van de betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen;
- het model statuten stichting derdengelden.

Ook op arrondissementsniveau zijn diverse regelingen en richtlijnen vastgesteld. Als voorbeelden kunnen worden genoemd:

- de stagereglementen;
- de richtlijnen begroting declaraties en gelden dekenrekening (arrondissement Rotterdam).

(70.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het voorbereiden en evalueren van verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 28, lid 2
Product	ontwerpverordeningen, adviesrapporten
Opmerking	

(71.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het beoordelen van ontwerpverordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 28, lid 2
Product	brieven, notities
Opmerking	

(72.)
Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het voorbereiden en vaststellen van verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten
Periode 1952-
Grondslag - Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 28, lid 1
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 28, lid 2
Product (ontwerp)verordeningen
Opmerking Het College van Afgevaardigden is pas vanaf 1984 bevoegd tot het doen van voorstellen voor verordeningen.

(73.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het voorbereiden, vaststellen en evalueren van beleid met betrekking tot de Centrale Controle op de Verordeningen
Periode 2000-
Grondslag Verordening Mandaat Centrale Controle Verordeningen (Stcrt 2001, 245), inwerkingtreding 1 januari 2002
Product
Opmerking

(74.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het controleren van de door de advocaten ingestuurde Centrale Controle Verordening 2001-
Periode 2001-
Grondslag Verordening Mandaat Centrale Controle Verordeningen (Stcrt 2001, 245), inwerkingtreding 1 januari 2002
Product Opgaveformulieren
Opmerking De opgaveformulieren worden aan het einde van de controle periode overgedragen aan de Raden van Toezicht.

(75.)
Actor Vergadering van de Nederlandse Orde van Advocaten
Handeling Het vaststellen van huishoudelijke reglementen van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 36
Product
Opmerking

(76.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het stellen van regelingen, reglementen, richtlijnen en modellen door de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag O.m.
- Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 36
- Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 14, lid 5
- Verordening op de proeve van bekwaamheid, 25 november 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 2 en 3
- Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 5
Product
Opmerking

(77.)
Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het stellen van regelingen, reglementen, richtlijnen en modellen door het College van Afgevaardigden.
Periode 1952-
Grondslag O.m.
- Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 36
- Verordening op de publiciteit, zoals gewijzigd op 24 november 1989, (Stcrt. 1990, 5), art. 5, lid 3
- Statuten van de Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, art. 13, lid 1

Product
Opmerking

(78.)
Actor Vergadering van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het vaststellen van huishoudelijke reglementen van de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 36
Product
Opmerking

(79.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het stellen van regelingen, reglementen, richtlijnen en modellen door de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Bron O.m. Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 36
Product
Opmerking

Artikel 27 van de Advocatenwet geeft de Algemene Raad de taak de Nederlandse advocaten overal te vertegenwoordigen, ook als het belang van de Nederlandse Orde daarbij niet rechtstreeks betrokken is. Dit artikel vindt zijn uitwerking met name in de adviezen en aanbevelingen die de Algemene Raad, al dan niet op verzoek uitbrengt aan ministers (meestal is dit de minister van Justitie), volksvertegenwoordiging of andere belanghebbenden over de inhoud van rapporten, wetsvoorstellen en beleidsvoornemens die in verband staan met de advocatuur.

Bij de adviserende taak van de Nederlandse Orde spelen de door de Algemene Raad ingestelde adviescommissies wetgeving een belangrijke rol. Deze commissies, die elk werkzaam zijn op een bepaald rechtsgebied, onderzoeken de uitvoerbaarheid en de implicaties van wetsvoorstellen en stellen wetgevingsadviezen op ten behoeve van de Algemene Raad. De Algemene Raad is niet gebonden aan een door een adviescommissie opgesteld advies. Hij kan het advies overnemen. De Raad kan echter ook zelf een advies opstellen, al dan niet gebaseerd op het advies van de adviescommissie.

(80.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het uitbrengen van adviezen en aanbevelingen inzake de wetgeving en beleidsaangelegenheden de advocatuur betreffende.
Periode 1952-
Grondslag Reglement advisering wetgeving, art. 1 en 8
Product Adviesrapporten, en -nota's, correspondentie
Opmerking

4 Internationale samenwerking

De toenemende schaalvergroting en internationalisering binnen de advocatuur maken het noodzakelijk dat de Nederlandse Orde de belangen van haar leden ook op het internationale vlak behartigt. De Orde neemt dan ook deel aan vele internationale overlegkaders. De bedoeling van dit overleg is, behalve uitwisseling van informatie, vooral de coördinatie van beleid ten aanzien van een aantal onderwerpen waarbij vele balies op een vergelijkbare manier betrokken zijn. Het belangrijkste overlegorgaan is de in Brussel gevestigde CCBE (Commission Consultative du Barreau Européen), de koepelorganisatie van de balies van de Europese Unie. De CCBE streeft naar een harmonisatie van de regelgeving van haar leden. Zo heeft zij een gedragscode opgesteld voor alle advocaten binnen de EU. Ze is ook woordvoester van de bij haar aangesloten balies tegenover alle EU-instansies. DE CCBE komt een aantal malen per jaar bijeen in plenaire zitting. Deze zittingen worden voorbereid door de voorzitters van de landelijke delegaties (het Comité Permanent).

(81.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het opstellen en inbrengen van Nederlandse standpunten en bijdragen in de vergaderingen van de CCBE.
Periode 1952-
Product bijdragen, verslagen
Opmerking

(82.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het deelnemen aan en leveren van bijdragen aan door de CCBE georganiseerde congressen.
Periode 1952-
Product
Opmerking

Op mondiaal niveau wordt met name overleg gevoerd met de IBA (International Bar Association) en de UIA (Union Internationale des Avocats). De IBA is een federatie van advocatenorganisaties, meestal landelijk, maar ook wel regionaal of plaatselijk. De federatie wordt bestuurd door een council, waarin elk lid een vertegenwoordiger aanwijst en is onderverdeeld in een aantal secties, die op hun beurt onderverdeeld zijn in commissies.

(83.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het opstellen en inbrengen van Nederlandse standpunten en bijdragen in de vergaderingen van de IBA.
Periode 1952-
Product bijdragen, verslagen
Opmerking

(84.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het deelnemen aan en leveren van bijdragen aan door de IBA georganiseerde congressen.
Periode 1952-
Product
Opmerking

(85.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het opstellen en inbrengen van Nederlandse standpunten en bijdragen in de vergaderingen van de UIA.
Periode 1952-
Product bijdragen, verslagen
Opmerking

(86.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het deelnemen aan en leveren van bijdragen aan door de UIA georganiseerde congressen.
Periode 1952-
Product
Opmerking

Naast de bovengenoemde internationale organisaties onderhoudt de Nederlandse Orde nog contacten met tal van andere internationale organisaties, zoals de Fédération des Barreaux Européens, de Association Internationale des Jeunes Avocats en de European Association of Lawyers.

(87.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het opstellen en inbrengen van Nederlandse standpunten en bijdragen in de vergaderingen van overige internationale organisaties.
Periode 1952-
Product bijdragen, verslagen
Opmerking

(88.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het deelnemen aan en leveren van bijdragen aan door overige internationale organisaties georganiseerde congressen.
Periode 1952-
Product
Opmerking

Contacten met buitenlandse balies vinden niet alleen plaats in het kader van bovengenoemde internationale organisaties, maar ook rechtstreeks. Zo sloot de Nederlandse Orde in 1990 een Twinning-overeenkomst met de Tsjechische en Slowaakse balies. De samenwerking bestond onder meer uit het verschaffen van apparatuur en literatuur, het organiseren van talencursussen en de wederzijdse uitwisseling van stagiaires.

(89.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het onderhouden van contacten met buitenlandse balies.
Periode 1952-
Bron Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 1991
Product
Opmerking

Ieder jaar ontvangt de Nederlandse Orde verzoeken van mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International, Lawyer to Lawyer Network en het Human Rights Institute om te interveniëren bij overheden van landen waar de mensenrechten worden geschonden, met name wanneer daardoor de uitoefening van de advocatenpraktijk ontoelaatbaar wordt belemmerd.

(90.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het op verzoek van mensenrechtenorganisaties interveniëren bij overheden van landen waar de mensenrechten worden geschonden.
Periode 1952-
Bron Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 1996
Product brieven
Opmerking

5 Onderzoek

De Orden van Advocaten houden zich bezig met het (laten) verrichten van onderzoeken die gericht zijn op de advocatuur in het algemeen, de praktijkuitoefening van advocaten of de eigen interne organisatie. Een voorbeeld van dergelijk onderzoek zijn de enquêtes die de Nederlandse Orde in 1953 en 1963 heeft laten uitvoeren door het CBS ten behoeve van het pensioenvraagstuk. Een ander voorbeeld is het in 1999 door de Algemene Raad uitgevoerde onderzoek naar het gebruik van ICT op de werkplek van de advocaat.

(91.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het door de Algemene Raad vaststellen van de opdracht voor en het eindproduct van intern of extern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Offertes, brieven, rapporten
Opmerking Onder vaststellen van het eindproduct wordt ook het in ontvangst nemen van het eindproduct verstaan.

(92.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het door de Algemene Raad begeleiden van intern of extern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Notities, notulen, brieven
Opmerking

(93.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het door de Algemene Raad verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern of extern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product
Opmerking

(94.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het door de Raad van Toezicht vaststellen van de opdracht voor en het eindproduct van intern of extern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Offertes, brieven, rapporten
Opmerking Onder vaststellen van het eindproduct wordt ook het in ontvangst nemen van het eindproduct verstaan.

(95.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het door de Raad van Toezicht begeleiden van intern of extern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Notities, notulen, brieven
Opmerking

(96.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het door de Raad van Toezicht verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern onderzoek.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product
Opmerking

6 Overleg

6.1 Intern overleg

Onder intern overleg worden hier zowel vergaderingen van een orgaan van de Orden als vergaderingen tussen organen van de Orden bedoeld. De Advocatenwet noemt de volgende vergaderende lichamen binnen de Orden van Advocaten:

- De vergadering der Nederlandse Orde van Advocaten;
- De Algemene Raad;
- Het College van Afgevaardigden;
- De vergadering van de Orden in de arrondissementen;
- De Raden van Toezicht.

De eerste drie vergaderingen worden bijeengeroepen door de algemeen deken; de laatste twee door de plaatselijk deken die het betreft. Bijeenroeping geschiedt hetzij naar behoefte van de (algemeen) deken, hetzij op verzoek van een aantal leden. De convocerende deken bekleedt het voorzitterschap in de vergadering. De Advocatenwet geeft alle hierboven genoemde vergaderende lichamen de mogelijkheid een huishoudelijk reglement vast te stellen.

Naast de bovengenoemde vergaderingen, kennen de Orden van Advocaten vele andere vormen van intern overleg. De leden van het College van Afgevaardigden uit elk arrondissement hebben de gewoonte voorafgaand aan de vergaderingen van het College voorvergaderingen te houden om de verschillende agendapunten te bespreken en gezamenlijke standpunten te bepalen. De door de Algemene Raad ingestelde adviescommissies en de Examencommissie voeren regelmatig overleg.

Om zorg te dragen voor de afstemming van het beleid tussen de plaatselijke Orden en de landelijke Orde, zijn er verschillende overlegkaders tussen de Orden geformeerd. De leden van de Algemene Raad, de hoofden van het bureau van de Nederlandse Orde en de plaatselijke deken houden één- tot tweemaal per jaar een dekenberaad. Daarin wordt beraadslaagd over onderwerpen die alle Orden aangaan. Ook de deken en Raden van Toezicht binnen één hofressort komen regelmatig bijeen.

(97.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het voorbereiden en verslagleggen van vergaderingen van de Algemene Raad, de Nederlandse Orde van Advocaten, het College van Afgevaardigden, commissies, werkgroepen en overige interne overlegkaders.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 37, lid 1
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken
Opmerking	

(98.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het voorbereiden en verslagleggen van vergaderingen van de Raad van Toezicht, de Orde van Advocaten in het arrondissement, werkgroepen, commissies en overige interne overlegkaders.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 37, lid 1
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken
Opmerking	

(99.)	
Actor	Examencommissie
Handeling	Het voorbereiden en verslagleggen van vergaderingen van de Examencommissie en de daaronder ressorterende (vak)kamers.
Periode	1988-
Grondslag	
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken
Opmerking	

6.2 Extern overleg

De Orden van Advocaten onderhouden contacten met een groot aantal organisaties en belangengroeperingen die in meer of minder direct verband staan met de advocatuur. Zowel op landelijk als op lokaal niveau wordt bij voorbeeld overleg gepleegd met het ministerie van Justitie, rechtbanken, gerechtshoven, specialisatieverenigingen, organisaties op het gebied van de gefinancierde rechtshulp en beroepsorganisaties van andere vrije beroepen. In dit RIO wordt onderscheid gemaakt tussen vergaderingen waarvan het secretariaat wordt gevoerd door één van de Orden en vergaderingen waarvan het secretariaat wordt gevoerd door een andere instantie.

(100.)	
Actor	Algemene Raad
Handeling	Het voeren van periodiek overleg met derden in een overlegkader waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat bij de Nederlandse Orde van Advocaten berust.
Periode	1952-
Bron	Algemene handelingen ARA
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken

(101.)	
Actor	Algemene Raad
Handeling	Het voeren van periodiek overleg met derden in een overlegkader waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat niet bij de Nederlandse Orde van Advocaten berust.
Periode	1952-
Bron	Algemene handelingen ARA
Product	verslagen

(102.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het voeren van periodiek overleg met derden in een overlegkader waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat bij de Orde van Advocaten in het arrondissement berust.
Periode	1952-
Bron	Algemene handelingen ARA
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken

(103.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het voeren van periodiek overleg met derden in een overlegkader waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat niet bij de Orde van Advocaten in het arrondissement berust.
Periode	1952-
Bron	Algemene handelingen ARA
Product	agenda's, convocaties, notulen, vergaderstukken

7 Inschrijving en schrapping van advocaten

Hoewel de arrondissementsrechtbank het tableau bijhoudt, speelt de Raad van Toezicht een belangrijke rol bij de procedures rond de inschrijving op en de afvoering van het tableau. Inschrijving als advocaat bij een rechtbank is mogelijk voor een ieder die een universitaire studie rechtsgeleerdheid heeft afgerond, mits hij examen heeft gedaan in een aantal - voor de inschrijving als advocaat verplichte - vakken. Daarnaast kunnen advocaten uit de Europese Unie die in het bezit zijn van de zogenaamde EG-verklaring tot inschrijving verzoeken.

In sommige arrondissementen houden de Raden van Toezicht kennismakingsgesprekken voor personen die het voornemen hebben zich als advocaat te laten beëdigen. Daar ontvangen de kandidaten alle informatie over de beëdiging en de inschrijving voor deelname aan de beroepsopleiding. De verzoeken tot inschrijving worden gericht tot de voorzitter van de rechtbank van het arrondissement waarin de verzoeker zich wil vestigen.

De Raad van Toezicht onderzoekt de inschrijvingsverzoeken. Als de Raad binnen zes weken na de indiening van het verzoek geen verzet heeft gedaan of verklaart geen bezwaar te hebben tegen de inschrijving, wordt de verzoeker beëdigd bij de rechtbank waarbij hij ingeschreven wenst te worden. De griffier van de rechtbank geeft vervolgens schriftelijk kennis van de inschrijving aan de Algemene Raad en de Raad van Toezicht.

Sinds de invoering van de beroepsopleiding in 1988 worden verzoekers die het examen van de beroepsopleiding nog niet behaald hebben voorwaardelijk ingeschreven. Hetzelfde geldt voor verzoekers uit een andere lidstaat van de Europese Unie die niet in het bezit zijn van een EG-verklaring. Na het behalen van het examen van de beroepsopleiding of het verkrijgen van de EG-verklaring wordt de voorwaardelijke inschrijving omgezet in een definitieve.

De Raad van Toezicht kan verzet doen tegen de inschrijving in de volgende gevallen:

- de aanvrager voldoet niet aan de diplomaverenisten;
- de aanvrager kan geen bewijs van goed gedrag overleggen;
- de aanvrager kan geen verklaring ex artikel 2 lid 2 van de Advocatenwet overleggen (dit geldt alleen indien hij elders als advocaat ingeschreven is of is geweest)
- er bestaat gegronde vrees dat de aanvrager het beroep van advocaat niet naar behoren zal uitvoeren;
- (sinds 1989) de aanvrager is eerder voorwaardelijk ingeschreven geweest als advocaat, maar is toen van het tableau geschrapt omdat hij het examen van de beroepsopleiding niet tijdig behaald had. Hij verzoekt nu opnieuw tot inschrijving zonder dat hij alsnog het bewijs kan overleggen dat hij het examen behaald heeft.

De Raad maakt zijn beschikking waarin hij verzet doet tegen de inschrijving bekend aan de arrondissementsrechtbank en de aanvrager. De laatste kan hierover middels een verzoekschrift beklag doen bij het Hof van Discipline.

Heeft een advocaat bij zijn inschrijvingsverzoek zulke onjuiste informatie verstrekt, dat hij, als de ware toedracht bekend was geweest, niet toegelaten zou zijn tot het tableau, dan kan de Raad van Toezicht besluiten dat de procedure tot het schrappen van het tableau in werking wordt gesteld. Dit gebeurt eveneens wanneer de advocaat zich tussen zijn inschrijvingsverzoek en beëdiging dusdanig heeft misdragen, dat hij van het tableau geschrapt zou zijn als hij reeds advocaat geweest was. In beide voornoemde gevallen dient de schrapping binnen één jaar na beëdiging plaats te vinden en wordt de tuchtprocedure voor advocaten gevolgd⁹.

---

⁹ De handelingen met betrekking tot het tuchtrecht worden beschreven in Hoofdstuk 14

(104.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het beoordelen van verzoeken om inschrijving tot advocaat.
Periode	1952-
Grondslag	– Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 4-6 Advocatenwet, zoals gewijzigd op 16 maart 1968, (Stb. 1968, 161), art 9
Product	o.m. verzoeken, verklaringen, beschikkingen, kennisgevingen
Opmerking	Deze handeling omvat: <ul style="list-style-type: none"> - het onderzoeken van verzoeken tot inschrijving; - het verklaren van geen bezwaar tegen de beëdiging; - het nemen van een beschikking houdende verzet tegen de inschrijving; - het bekend maken van deze beschikking aan de verzoeker en de arrondissementsrechtbank; - het kennismaken van het beklag van de verzoeker bij het Hof van Discipline; - het ontvangen van een oproep tot verhoor van het Hof van Discipline; - het kennismaken van de beslissing van het Hof van Discipline op het beklag; - het besluiten tot de inwerkingstelling van de procedures tot het schrappen van een advocaat van een tableau binnen één jaar na diens beëdiging (art. 9 Advocatenwet).

Indien een (voormalig) advocaat zich bij een andere rechtbank wil laten inschrijven, moet hij bij zijn inschrijving een document van zijn (voormalige) Raad van Toezicht overhandigen, waaruit blijkt dat hij al dan niet tuchtrechtelijk is veroordeeld dan wel of hij in staat van faillissement heeft verkeerd, of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is geweest.

(105.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het afgeven van een document aan een advocaat waaruit blijkt dat hij al dan niet tuchtrechtelijk is veroordeeld dan wel of hij in staat van faillissement heeft verkeerd of ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is geweest.
Periode	1994-
Grondslag	Advocatenwet, zoals gewijzigd op 15 december 1993, (Stb. 1994, 29), art. 2, lid 2
Product	verklaring
Opmerking	

In 1998 hebben het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie de vestigingsrichtlijn voor advocaten aangenomen. Deze richtlijn geeft aan ieder EU-advocaat het recht zich onder zijn eigen beroepstitel in een andere lidstaat van de EU te vestigen. Hij is dan zowel onderworpen aan het Nederlandse gedrags- en tuchtrecht als aan dat van zijn land van herkomst. Na drie jaar kan hij in Nederland op het tableau als Nederlands advocaat worden ingeschreven, mits hij aantoonbaar aan de Raad van Toezicht dat hij daadwerkelijk en regelmatig in het Nederlands recht werkzaam is geweest, met inbegrip van het gemeenschapsrecht.

De vestigingsrichtlijn is nog niet geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving, maar in afwachting daarvan zijn de Raden van Toezicht wel begonnen met het bijhouden van een lijst van Europese advocaten die in hun arrondissement werkzaam zijn.

(106.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het registreren van EU-advocaten die onder hun eigen beroepstitel de praktijk uitoefenen in Nederland.
Periode	1998-
Grondslag	Richtlijn 98/5/EG van het Europees Parlement en de Europese Unie, 16 februari 1998, art. 3.
Product	
Opmerking	

Een advocaat kan om diverse redenen van het tableau afgevoerd worden. Schrapping kan plaatsvinden op eigen verzoek van de advocaat, bij inschrijving van de advocaat bij een andere rechtbank, bij ontijdige visering van de akte van beëdiging of bij het verkrijgen van een betrekking die onverenigbaar is met het advocatenberoep. Indien de schrapping geschiedt op requisitoir van het Openbaar Ministerie, wordt de Raad van Toezicht gehoord voordat de rechtbank tot schrapping overgaat.

Advocaten die de vestigingseisen uit artikel 12 van de Advocatenwet overtreden zonder te beschikken over de hiervoor vereiste ontheffing van de minister van Justitie, ontvangen een aanmaning van de Raad van Toezicht. Blijven ze in overtreding, dan volgt schrapping van het tableau op requisitoir van het Openbaar Ministerie.

Een voorwaardelijk ingeschreven advocaat wordt van het tableau afgevoerd indien hij drie jaar na zijn inschrijving het examen voor de beroepsopleiding niet met goed gevolg heeft afgelegd. Schrapping vindt in dit geval plaats na kennisgeving van de Algemene Raad.

Tenslotte kan schrapping bij ernstige en/of herhaaldelijke misdragingen van een advocaat als tuchtmaatregel worden opgelegd. De handelingen die hierop betrekking hebben worden beschreven in het hoofdstuk over tuchtrecht. Elke schrapping wordt door de griffier van de rechtbank schriftelijk meegedeeld aan de Algemene Raad en de Raad van Toezicht.

(107.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het adviseren van de rechtbank indien het Openbaar Ministerie de schrapping van een advocaat vordert.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 8, lid 2
Product	adviezen
Opmerking	

(108.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het aanmanen van advocaten die niet aan de vestigingseisen uit de Advocatenwet voldoen.
Periode	1952-
Grondslag	Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 12, lid 5
Product	aanmaningen
Opmerking	

(109.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het kennisgeven aan de rechtbank dat een voorwaardelijk ingeschreven advocaat het examen van de beroepsopleiding niet tijdig heeft behaald.
Periode 1989-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art.8, lid 3
Product kennisgeving
Opmerking

De Orden van Advocaten houden gegevens over de inschrijving, schrapping en overige mutaties van advocaten bij in hun ledenbestand.

(110.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het bijhouden van de ledenadministratie door de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Grondslag
Product o.m. mutaties
Opmerking

(111.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het bijhouden van de ledenadministratie door de Orde in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag
Product o.m. mutaties
Opmerking

8 Opleidingen

8.1 Stage en beroepsopleiding

Sinds 1848 was in vakbladen en bijeenkomsten voor advocaten de vraag of een verplichte opleiding voor advocaten moest worden ingevoerd een regelmatig terugkerend onderwerp. Nederland was namelijk één van de weinige landen waar het doctoraalexamen Nederlands recht toereikend was voor de inschrijving op het tableau. De ons omringende landen stelden aanvullende opleidingseisen aan advocaten. Een wijziging van het Reglement III in 1929 gaf de Raden van Toezicht de bevoegdheid maatregelen te nemen ten behoeve van de opleiding van advocaten die korter dan drie jaar ingeschreven waren. De onvrede over de opleiding van jonge advocaten bleef echter bestaan, omdat de verschillen tussen de arrondissementen aanzienlijk waren. Sommige arrondissementen organiseerden cursussen en samenkomsten voor hun jonge leden; in andere arrondissementen gebeurde weinig tot niets op dit gebied.

Het ontbreken van een beroepsopleiding schaadde het aanzien en de vermogenspositie van de beroepsgroep. Jonge advocaten waren onvoldoende voorbereid op de praktijkuitoefening, hetgeen hun cliënten soms schade berokkende. Vanwege het ontbreken van barrières voor het toetreden tot de balie, was de toestroom van jonge advocaten zo groot, dat er te weinig werk was voor allen. De inkomenspositie van jonge advocaten was dan ook zeer ongunstig.

Eén van de argumenten die gebruikt werden voor de oprichting van een publiekrechtelijke beroepsorganisatie, was dat de opleiding van jonge advocaten middels een verordening landelijk verplicht gesteld moest worden. Al kort na haar ontstaan, verdiepte de Nederlandse Orde van Advocaten zich in de opleidingsproblematiek. In 1955 leidde dit tot het vaststellen van een stageverordening. Hierin werden alle pas ingeschreven advocaten verplicht tot het volgen van een tweejarige stage onder de hoede van een patroon. De stage zou worden afgesloten door een examen, dat nader uitgewerkt zou worden door een hiervoor in te stellen examencommissie. Bij Koninklijk Besluit van 11 juni 1955 werd de Stageverordening echter gedeeltelijk vernietigd. Als reden hiervoor voerde de Kroon onder meer aan dat de verordening te weinig duidelijkheid gaf omtrent de examenverplichtingen, waardoor bovenmatige eisen aan stagiaires zouden kunnen worden gesteld, en dat het algehele verbod van nevenwerkzaamheden tot ongelijkheid onder advocaten kon leiden. De Kroon vreesde dat de balie hierdoor een gesloten beroepsgroep zou worden en achtte de verordening derhalve in strijd met het algemeen belang.

De stageverordening 1955 bleef in uitgeklede vorm bestaan. Het landelijke examen verviel, maar de stageverplichting bleef gehandhaafd. De bepalingen met betrekking tot de stage uit de verordening van 1955 zijn tot op heden nauwelijks gewijzigd. Sinds 1955 zijn nieuw ingeschreven advocaten verplicht tot het lopen van een driejarige stage. Daarbij staan zij onder toezicht van een patroon. Deze patroon, die, behoudens ontheffing door de Raad van Toezicht, zelf minstens zeven jaar op het tableau ingeschreven moet staan, begeleidt en adviseert de stagiaire bij de uitoefening van diens praktijk. De stagiaire houdt in principe kantoor bij zijn patroon, maar de Raad van Toezicht kan vrijstelling van deze verplichting geven. Er is dan sprake van een zogenoemd buitenpatronaat of een buitenstage. De patroon brengt periodiek verslag uit aan de Raad van Toezicht over de voortgang van de stage.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het verloop van de stage. De wijze waarop dat toezicht wordt uitgeoefend verschilt per arrondissement. In Arnhem krijgt elke stagiaire een lid van de Raad van Toezicht als mentor aangewezen. De mentor is aanspreekpunt voor de stagiaire. De mentor en de stagiaire bespreken periodiek het verloop van de stage naar aanleiding van de rapportage van de patroon.

(112.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het houden van toezicht op het verloop van de stage.
 Periode 1955-
 Grondslag - Stageverordening, 30 oktober 1955, (Stcrt. 1955, 211), art. 6, lid 1
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 3, art.5, lid 3 en art.8, lid 2
 Product stagedossiers met daarin verslagen over het verloop van de stage, begeleidingsplannen e.d.
 Opmerking

Indien een stagiaire die toestemming heeft gekregen voor een buitenstage, geen geschikte patroon kan vinden, wijst de Raad van Toezicht een patroon aan. Ditzelfde gebeurt bij een al lopende stage als een patroon niet in staat is zijn patronaat uit te oefenen.

(113.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het (tijdelijk) aanwijzen van een patroon aan een stagiaire.
 Periode 1955-
 Grondslag - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 3, lid 2
 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art. 9b, lid 4
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 4, lid 5
 Product
 Opmerking

Elk patronaat behoeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht. Omdat tussen patroon en stagiaire een afhankelijkheidsrelatie bestaat, kan bij deze goedkeuring ook de arbeidsovereenkomst getoetst worden. Deze afhankelijkheidsrelatie is tevens de reden dat tussentijdse opzeggingen van de arbeidsovereenkomst door de patroon altijd gefiatteerd moeten worden door de Raad van Toezicht.

(114.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het goedkeuren van patronaten.
 Periode 1955-
 Grondslag - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 5, lid 1
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 4, lid 1
 Product
 Opmerking Hieronder valt mede het toetsen van de verhouding tussen stagiaire en patroon, waaronder de arbeidsovereenkomst (en een eventueel daarin opgenomen concurrentiebeding).

(115.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het goedkeuren van een tussentijdse opzegging van de stageverhouding door de patroon.
 Periode 1955-
 Grondslag - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 6, lid 3
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 9, lid 1
 Product
 Opmerking

Mochten er tijdens de stage problemen ontstaan tussen patroon en stagiaire, dan verleent de Raad zijn bemiddeling. Als de Raad van oordeel is dat voortzetting van de stageverhouding niet gewenst is, dan heeft hij het recht de stage te beëindigen.

(116.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het nemen van een beslissing tot tussentijdse beëindiging van de verhouding tussen patroon en stagiaire.
Periode	1955-
Grondslag	- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 6, lid 3 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 9, lid 1
Product	
Opmerking	

Aan het einde van de stage geeft de Raad de stageverklaring af, indien de stagiaire aan zijn stageverplichtingen heeft voldaan. Sinds de invoering van de beroepsopleiding in 1989 mag de verklaring pas uitgereikt worden, nadat de stagiaire het examen voor de beroepsopleiding heeft behaald. De duur van de stage kan in uitzonderlijke gevallen, na goedkeuring van de Algemene Raad, verkort worden door de Raad van Toezicht. Verlenging van de stage vindt vaak plaats bij een deeltijdstage, een mogelijkheid die sinds 1989 bestaat.

(117.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het, gehoord de patroon en de stagiaire, afgeven van een verklaring van voltooiing van de stage.
Periode	1955-
Grondslag	- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 9, lid 1 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 10
Product	stageverklaringen
Opmerking	

(118.)	
Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het verlengen of verkorten van de duur van de stage van een stagiaire.
Periode	1955-
Grondslag	- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955,11), art. 10, lid 2 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art.9b, lid 2
Product	
Opmerking	

(119.)	
Actor	Algemene Raad
Handeling	Het goedkeuren van een beslissing van de Raad van Toezicht tot verkorting van de stageduur van een stagiaire.
Periode	1955-
Grondslag	- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955,11), art. 10, lid 2 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art.9b, lid 2
Product	
Opmerking	

De Stageverordening 1955 gaf de Raden van Toezicht de bevoegdheid opleidingsmaatregelen voor stagiaires te nemen. Doordat deze bevoegdheid bij de lokale Orden lag, bleven er net als voor de invoering van de Advocatenwet grote verschillen in opleidingsmogelijkheden bestaan tussen de arrondissementen, temeer omdat een landelijk examen ontbrak.

In de jaren zeventig gaven de Jonge Balies aan dat ze, gezien de toenemende gecompliceerdheid van het recht, het bestaande opleidingsaanbod ontoereikend achtten. Daarnaast werd de

begeleiding van de patronen minder intensief door de groei van het aantal stagiaires. Er ontstond wederom een behoefte aan een landelijke beroepsopleiding.

Na talloze beraadslagingen en experimenten werd op 9 juni 1988 een nieuwe Stageverordening vastgesteld. De nieuwe verordening trad op 1 maart 1989 in werking en is nog steeds van kracht. Op die datum trad ook de wijziging van de Advocatenwet die de beroepsopleiding mogelijk moest maken in werking.

De nieuwe stageverordening laat de bestaande stage ongewijzigd, maar voorziet daarnaast in een intensief opleidingsprogramma in het eerste jaar van de stage. Het doel van de beroepsopleiding is 'de stagiaire in het eerste jaar van zijn stage een maximum aan basiskennis en vaardigheden voor de praktijkuitoefening te bieden'¹⁰. De Algemene Raad bepaalt de inrichting en de inhoud van de beroepsopleiding. Deze bestaat uit een aantal verplichte blokken, waaronder praktijkleer, schrijfvaardigheid en burgerlijk procesrecht, en een aantal keuzevakken, zoals echtscheidingsrecht en huurrecht. Om te voorkomen dat de opleidingsmaatregelen van de Raden van Toezicht en de Algemene Raad samenvallen, zijn de Raden van Toezicht sinds de invoering van beroepsopleiding verplicht hun opleidingsactiviteiten te melden aan de Algemene Raad. Deze kan dan eventueel de plaatselijke opleidingsmaatregelen buiten werking stellen.

Aan de beroepsopleiding is een examen verbonden. De Algemene Raad heeft nadere regels voor de organisatie en de inrichting van dit examen gesteld in het Examenreglement Beroepsopleiding. De organisatie van het examen is overgelaten aan de Examencommissie voor de beroepsopleiding (hierna: examencommissie). Deze bestaat uit dertien leden: zes vanwege de Orde, drie vanwege de bij de beroepsopleiding betrokken universiteiten, twee vanwege de rechterlijke macht, één vanwege de Stichting Opleidingen Sociale Rechtshulp en één vanwege de Stichting Jonge Balie. De leden treden om de vier jaar af en kunnen eenmaal worden herbenoemd. Er kunnen maximaal drie plaatsvervangende leden worden benoemd. De leden treden af volgens een door de examencommissie vastgesteld rooster van aftreden vast. Het secretariaat van de Examencommissie wordt gevoerd door het bureau van de Orde.

De Examencommissie is verantwoordelijk voor:

- het (doen) ontwikkelen en vaststellen van examenopgaven;
- het bepalen van de weging en de normering van het examen en de toetsen die daarvan deel uitmaken;
- het zorgdragen voor het afnemen van het examen en de daarbij behorende toetsen;
- het zorgdragen voor de correctie van het examen en de toetsen;
- het vaststellen van de uitslag van het examen en de toetsen;
- het afgeven van het diploma voor de beroepsopleiding;
- het informeren en adviseren van de Algemene Raad over aangelegenheden het examen betreffende.

Voor de behandeling van elk onderdeel van het examen stelt de examencommissie een kamer in. Ook voor andere zaken die in verband met het examen staan kan een kamer worden ingesteld. De kamers bestaan uit minimaal drie leden, van wie ten minste één deel uit maakt van de Examencommissie. De kamers kunnen beleidsmatige of ingewikkelde onderwerpen voorleggen aan de gehele Examencommissie.

Ten behoeve van de beoordeling van het examen wijst de Examencommissie correctoren en examinatoren aan. Schriftelijke toetsen worden door twee correctoren beoordeeld; mondelinge toetsen door twee examinatoren. Indien de twee correctoren blijvend van mening verschillen omtrent een beoordeling, is het oordeel van de tweede corrector bindend. De eerste corrector kan beide beoordelingen echter voorleggen aan de Examencommissie, wier oordeel bindend is. Deze zelfde procedure geldt eveneens voor de examinatoren.

---

¹⁰ Nota van toelichting bij de Stageverordening 1988. Uit: *Het Advocatenblad*, jaargang 1989, p. 17.

De deelnemers aan de beroepsopleiding zijn cursus- en examengeld verschuldigd. De hoogte hiervan wordt elk jaar door de Algemene Raad vastgesteld. De Algemene Raad is ook verantwoordelijk voor het behandelen van vrijstellingsverzoeken voor de beroepsopleiding en het examen. Voor ervaren juristen, die vrijstelling hebben gekregen van de beroepsopleiding, wordt de zogenoemde Compactcursus georganiseerd. Dit is een gecombineerde beroepsopleiding van twaalf cursusdagen.

De stagiaire moet het examen voor de beroepsopleiding binnen drie jaar na inschrijving hebben behaald. Indien dit niet het geval is, volgt schrapping van het tableau. Als niet binnen twee jaar na schrapping het diploma alsnog wordt behaald, vervallen alle behaalde resultaten.

Het toezicht op de beroepsopleiding en het examen vindt plaats vanuit een curatorium. Het curatorium bestaat uit vijf leden, van wie drie benoemd worden door de minister van Justitie en twee door het College van Afgevaardigden. Omdat het curatorium geen orgaan van de Orde van Advocaten is, valt het buiten het bestek van dit onderzoek.

De beroepsopleiding is niet de enige opleiding die advocaten volgen tijdens hun stage. De Algemene Raad heeft in 1989 bepaald dat stagiaires in het tweede en derde jaar van hun stage tenminste twee cursussen in het kader van de voortgezette stagiaire opleiding (VSO) moeten volgen. De Nederlandse Orde van Advocaten organiseert deze VSO-cursussen in samenwerking met de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN). Ook een aantal cursussen van Opleiding Sociaal Recht maakt deel uit van het VSO-aanbod.

Daarnaast hebben de Raden van Toezicht van de meeste arrondissementen nog tal van andere opleidingsverplichtingen voor stagiaires gesteld, zoals SSO- of VSO-cursussen, PAO-cursussen en educatieve activiteiten van de Jonge Balie.

De Nederlandse Orde van Advocaten bereidt momenteel een stage-opleiding nieuwe stijl voor. De huidige beroepsopleiding en voortgezette stagiaire opleiding zullen opgaan in een beroepsopleiding eerste fase en een beroepsopleiding tweede fase. De Nederlandse Orde zal de eerste fase van de beroepsopleiding blijven organiseren. De opleidingsactiviteiten in de tweede fase zal zij, net zoals dat nu reeds gebeurt bij de permanente opleiding, geheel aan externe cursusaanbieders uitbesteden. In de tweede fase van de beroepsopleiding zullen leerlijnen worden uitgezet die nadere richting geven aan de specialisatie van de stagiaires. Deze leerlijnen zullen worden voortgezet in de permanente opleiding.

(120.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het (doen) uitvoeren van opleidingsmaatregelen voor stagiaires.
Periode	1955-
Grondslag	- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 7, lid 2 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 11
Product	
Opmerking	

(121.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het stellen van opleidingsmaatregelen
Periode	1960-1986
Grondslag	
Product	
Opmerking	- na 1988 is de Beroepsopleiding en de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) ingevoerd - vanaf 1996 is de Permanente Opleiding ingevoerd

(122.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het stellen van opleidingsmaatregelen voor stagiaires.
Periode 1987-
Grondslag - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 11 en 12
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art. 9c
Product
Opmerking Deze handeling omvat mede het bepalen van de inhoud en inrichting van de opleiding.

(123.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het (doen) uitvoeren van opleidingsmaatregelen voor stagiaires.
Periode 1987-
Grondslag - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 11 en 12
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art. 9c
Product
Opmerking

(124.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het (gedeeltelijk) buiten werking stellen van opleidingsmaatregelen van de Raad van Toezicht, indien en voor zover deze strijdig zijn met opleidingsmaatregelen door de Algemene Raad genomen.
Periode 1987-
Grondslag Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 11
Product
Opmerking

(125.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het vaststellen van het examengeld voor de beroepsopleiding.
Periode 1988-
Grondslag - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 16.
- Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad, 1989, pp. 19-21), art. 4
- Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 10
Product
Opmerking

(126.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het innen van het examengeld voor de beroepsopleiding.
Periode 1988-
Grondslag - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 16
- Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad, 1989, pp. 19-21), art. 4
- Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 10
Product o.m. facturen
Opmerking

(127.)
Actor Examencommissie
Handeling Het vaststellen van roosters van aftreden voor leden van de examencommissie.
Periode 1988-
Grondslag Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 5, lid 6
Product roosters van aftreden
Opmerking

(128.)
Actor Examencommissie
Handeling Het doen ontwikkelen en vaststellen van examenopgaven ten behoeve van de beroepsopleiding.
Periode 1988-
Grondslag Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 6, lid 1
Product adviezen, brieven, notities, examenopgaven
Opmerking

(129.)
Actor Examencommissie
Handeling Het instellen van (vak)kamers.
Periode 1988-
Grondslag Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 7, lid 1 en 2
Product instellingsbeschikking
Opmerking

(130.)
Actor Examencommissie
Handeling Het benoemen van leden voor de (vak)kamers.
Periode 1988-
Grondslag Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 7, lid 1
Product benoemingsbrieven
Opmerking

(131.)
Actor Examencommissie
Handeling Het oordelen en beslissen over aangelegenheden en besluiten van beleidsmatige of ingewikkelde aard welke door de kamers zijn voorgelegd.
Periode 1988-
Grondslag Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 7, lid 1, 2 en 5
Product
Opmerking

(132.)
Actor Examencommissie
Handeling Het toelaten van stagiaires tot het examen.
Periode 1988-
Grondslag - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 6, lid 5
- Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 5, lid 1
Product
Opmerking

(133.)
Actor Examencommissie
Handeling Het doen afnemen en corrigeren van het examen.
Periode 1988-
Grondslag - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 2, 6, 8, 10 en 12
- Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 6, lid 1, art. 7 en 8
Product
Opmerking Hieronder valt o.m.:
- Het vaststellen van de tijdsduur van de toetsen en examens.
- Het vaststellen van toets- en examendata
- Het aanstellen van surveillanten
- Het vaststellen van de normering, de weging en de wijze van becijfering van de (onderdelen van) het examen.
- Het aanwijzen van correctoren en examinatoren.
- Het oordelen over verschillen in de beoordeling tussen examinatoren of correctoren.
- Het ter kennisneming ontvangen van de beoordelingen van examinatoren en correctoren.
- Het meedelen van de uitslagen aan de kandidaten.

(134.)
Actor Examencommissie
Handeling Het vaststellen van de uitslag van het examen.
Periode 1988-
Grondslag - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 10, lid 6
- Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 6, lid 1
Product
Opmerking

(135.)
Actor Examencommissie
Handeling Het afgeven van het bewijs dat het examen voor de beroepsopleiding met goed gevolg is afgelegd.
Periode 1988-
Grondslag Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 14, lid 6
Product
Opmerking

(136.)
Actor Examencommissie
Handeling Het informeren en adviseren van de Algemene Raad over aangelegenheden het examen voor de beroepsopleiding betreffende.

Periode	1988-
Grondslag	Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, pp. 19-21), art. 6, lid 7
Product	correspondentie, adviezen
Opmerking	
(137.)	
Actor	College van Afgevaardigden
Handeling	Het benoemen van leden voor het curatorium.
Periode	1989-
Grondslag	Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art.9d, lid 1
Product	
Opmerking	

8.2 Proeve van bekwaamheid

Op grond van de EG-richtlijn Diploma Erkenning kan een volwaardige beoefenaar van het advocatenberoep uit één van de EU-landen toetreden tot de Nederlandse balie, mits hij in het bezit is van een EG-verklaring. Deze richtlijn is geïmplementeerd in de Algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's (Stb. 1994, 29). De Algemene Raad is aangewezen als bevoegd autoriteit om EG-verklaringen af te geven.

De procedure voor het verstrekken van een EG-verklaring wordt beschreven in de Regeling EG-verklaring Advocaten (Stb. 1994, 215) en verloopt als volgt. De aanvrager richt zijn verzoek om een EG-verklaring tot de Algemene Raad. Bij zijn verzoek overlegt hij een aantal documenten, waaronder zijn diploma, een lijst van gevolgde vakken en zijn stageverklaring. De Algemene Raad kan indien noodzakelijk de aanvrager om nadere informatie verzoeken omtrent de inhoud van diens curriculum. Het verzoek wordt afgewezen als de aanvrager de vereiste documenten niet kan overleggen. De Algemene Raad geeft de EG-verklaring af indien hij oordeelt dat er geen wezenlijke verschillen bestaan tussen de opleiding van de aanvrager en de in Nederland voor de toelating tot het beroep van advocaat vereiste opleiding. Als zodanige verschillen wel aanwezig zijn, geeft de Algemene Raad een voorlopige EG-verklaring af. De voorlopige verklaring vermeldt aan welke aanvullende opleidingseisen voldaan moet worden alvorens een definitieve verklaring verstrekt kan worden.

(138.)	
Actor	Algemene Raad
Handeling	Het afgeven van (voorlopige) EG-verklaringen voor de uitoefening van het beroep van advocaat in Nederland.
Periode	1994-
Grondslag	<ul style="list-style-type: none"> - Regeling EG-verklaring advocaten, 31 oktober 1994 nr. 464984/94/6, (Stcrt. 1994, 215), art. 2 en 3, lid 1-3 - Besluit houdende aanwijzing van de bevoegde autoriteit voor de afgifte van een EG-verklaring voor het beroep van advocaat, 15 juni 1994, (Stb. 1994, 457) - Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art.12 - Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's, 14 oktober 1996, art. 8.
Product	aanvragen, inlichtingen, (voorlopige) EG-verklaringen
Opmerking	Onder deze handeling valt ook het innen van de kosten die aan de EG-verklaring verbonden zijn.

Aan de aanvullende opleidingseisen die vermeld worden in de voorlopige EG-verklaring voldoet de advocaat door het volgen van een opleiding en het met goed gevolg afleggen van een examen (de zogenoemde proeve van bekwaamheid). Deze proeve van bekwaamheid moet, afhankelijk van de opleiding van de EU-advocaat, geheel of gedeeltelijk worden afgelegd. De Regeling EG-verklaring advocaten geeft de Nederlandse Orde van Advocaten de bevoegdheid bij of krachtens verordening de inhoud en inrichting van de opleiding en het examen. Hiertoe zijn in 1994 de verordening en het reglement op de proeve van bekwaamheid vastgesteld.

Het eerste reglement op de proeve van bekwaamheid uit 1994 zocht voor wat betreft de examens aansluiting bij reeds bestaande examens op universiteiten en op de beroepsopleiding. De handelingen die hierop betrekking hebben staan hier niet opnieuw vermeld, aangezien ze overeenstemmen met de handelingen die voor de beroepsopleiding zijn geformuleerd in paragraaf 8.1.

De Europese Commissie kon zich echter niet verenigen met het idee dat de EU-advocaten deel moesten nemen aan examens voor studenten en stagiaires, omdat zij in hun land van herkomst reeds volwaardige advocaten waren. De Algemene Raad heeft derhalve in 1996 het reglement op de proeve van bekwaamheid geheel herzien. Het nieuwe reglement voorziet in aparte examens voor de EU-advocaten. De Algemene Raad zorgt ervoor dat deze examens tenminste eenmaal per jaar kunnen worden afgelegd. De advocaten bereiden zich hierop voor door zelfstudie. De advocaten zijn examengeld verschuldigd voor hun deelname aan het examen. De hoogte hiervan wordt door de Algemene Raad vastgesteld. Voor de beoordeling van elk examen wijst de Algemene Raad twee correctoren of examinatoren aan. De Algemene Raad stelt de uitslag van het examen vast en deelt deze mee aan de kandidaten.

(139.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het doen afnemen en corrigeren van de examens die deel uitmaken van de proeve van bekwaamheid.
Periode	1996-
Grondslag	Reglement op de proeve van bekwaamheid, 14 oktober 1996, (Stcrt. 1996, 216), art. 2, lid 4, art. 3, lid 1, art. 5-7
Product	
Opmerking	Hieronder valt o.m.: <ul style="list-style-type: none"> - Het vaststellen van de wijze van toetsing van de examenonderdelen. - Het aanwijzen van correctoren en examinatoren. - Het meedelen van de uitslagen aan de kandidaten.

(140.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het vaststellen van de uitslag van de examenonderdelen van de proeve van bekwaamheid.
Periode	1996-
Grondslag	Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's, 14 oktober 1996, (Stcrt. 1996, 216), art. 5 en 6
Product	
Opmerking	

(141.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het vaststellen van de hoogte van het examengeld voor de proeve van bekwaamheid.
Periode 1996-
Grondslag Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's, 14 oktober 1996, (Stcrt. 1996, 216), art. 3, lid 2

Product
Opmerking

(142.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het innen van het examengeld voor de examenonderdelen van de proeve van bekwaamheid.
Periode 1996-
Grondslag Reglement op de proeve van bekwaamheid als bedoeld in de algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's, 14 oktober 1996, (Stcrt. 1996, 216), art. 4.

Product
Opmerking

8.3 Permanente opleiding

Na de beroepsopleiding van stagiaires te hebben opgezet, nam de Nederlandse Orde van Advocaten de opleiding van haar overige leden ter hand. Hoewel de Nederlandse Orde, al dan niet in samenwerking met andere instanties, reeds geruime tijd bijscholings- en specialisatiecursussen organiseerde, waren deze niet verplicht. De Algemene Raad achtte het wenselijk tot verplichtstelling van dergelijke cursussen over te gaan om zo de deskundigheid en de vakkennis van advocaten uit te breiden.

Per 1 januari 1996 heeft het College van Afgevaardigden daarom de verordening op de permanente opleiding aangenomen. Deze verordening verplicht alle advocaten die in het bezit van de stageverklaring zijn jaarlijks deel te nemen aan een aantal opleidingsactiviteiten. Om de advocaat hierbij een zo groot mogelijke keuzevrijheid te geven, werkt de Orde met een systeem van opleidingspunten. Iedere advocaat dient jaarlijks minimaal zestien opleidingspunten te behalen. Opleidingspunten kunnen behaald worden door:

- het volgen van onderwijs dat de praktijkuitoefening of de praktijkvoering ten goede komt bij een erkende opleidingsinstelling;
- het geven van onderwijs dat de praktijkvoering of de praktijkuitoefening ten goede komt aan een erkende onderwijsinstelling;
- het schrijven van een juridisch artikel;
- het uitvoeren van een andere door de Algemene Raad als opleiding aangemerkte activiteit.

Bij het organiseren van de permanente opleiding houdt de Nederlandse Orde zich overwegend bezig met de kwaliteitsbewaking van de cursussen. De Orde verzorgt zelf een aantal cursussen, maar het merendeel van de opleidingsactiviteiten wordt uitbesteed aan externe onderwijsinstellingen. Een opleidingsinstelling die opleidingen in het kader van de permanente opleiding wil verzorgen moet de Algemene Raad verzoeken om erkenning. De Algemene Raad toetst vervolgens of de opleidingsinstelling voldoet aan de criteria die in de Verordening Permanente Opleiding zijn gesteld. Zo moet de instelling onderwijs verzorgen dat de praktijkvoering of -uitoefening van advocaten ten goede komt en moet ze gebruik maken van deskundige docenten. De Algemene Raad kan voorwaarden verbinden aan de erkenning. Deze wordt voor bepaalde of onbepaalde tijd verleend, maar kan op elk moment door de Algemene Raad worden ingetrokken. De erkenning heeft meestal betrekking op een bepaalde categorie cursussen die de opleidingsinstelling organiseert. Overigens kunnen ook de Raden van Toezicht de Algemene Raad verzoeken om erkenning als onderwijsinstelling. De kosten die uit de erkenning voortvloeien worden doorberekend aan de

instelling. De erkende opleidingsinstellingen dienen de cursussen voor de permanente opleiding bij de Orde te melden. Opleidingspunten worden uitsluitend verstrekt aan gemelde cursussen.

(143.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het stellen van maatregelen met betrekking tot de Permanente Opleiding
Periode 1995-
Grondslag Verordening Permanente Opleiding 2000 (Stcrt 1999, 243)
Product
Opmerking

(144.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het nemen van uitvoeringsbesluiten inzake de permanente opleiding.
Periode 1995-
Grondslag Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 3 en 4
Verordening permanente opleiding, 24 november 1999, (Stcrt. 1999, 243), art. 3, lid 2
Product o.m. uitvoeringsbesluit, Besluit aanmerken als opleiding,
Opmerking Deze handeling omvat o.m.:

- Het voordragen van het aantal opleidingspunten dat jaarlijks moet worden behaald (dit gebeurde slechts tot 2000; daarna werd het verplichte puntenaantal vastgelegd in de verordening);
- Het vaststellen van het maximum aantal opleidingspunten dat voor een opleidingsactiviteit behaald mag worden;
- Het (al dan niet onder voorwaarden) aanmerken van handelingen als opleiding in het kader van de permanente opleiding.

(145.)

Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het vaststellen van het aantal opleidingspunten dat advocaten per kalenderjaar in het kader van de permanente opleiding dienen te behalen.
Periode 1995-1999
Grondslag Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 3
Product
Opmerking In 1999 is dit puntenaantal opgenomen in de Verordening permanente opleiding

(146.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het erkennen van onderwijsinstellingen.
Periode 1996-
Grondslag Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 4 lid 2 en 3
Product
Opmerking Onder deze handeling valt ook:

- het toetsen of opleidingsinstellingen aan de erkenningscriteria voldoen;
- het heffen van een vergoeding voor de erkenning.

(147.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het (doen) uitvoeren van opleidingsactiviteiten in het kader van de permanente opleiding.
 Periode 1952-
 Bron - Memorie van Toelichting bij de verordening permanente opleiding, 16 september 1994, Advocatenblad 1994, bijlage bij nr. 15;
 - Nota van Toelichting bij de verordening permanente opleiding, 24 november 1999, Advocatenblad 2000, p 42 e.v;
 - Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 1998;
 - Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 1999.
 Product o.m. correspondentie
 Opmerking

(148.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het uitvoeren van opleidingsactiviteiten in het kader van de permanente opleiding.
 Periode 1996-
 Bron Gesprek met mw. mr. A.P. van Putten, Orde van Advocaten in het arrondissement Den Bosch, dd. 22 mei 2002
 Product
 Opmerking Deze handeling is van toepassing indien de Orde in het arrondissement is erkend als opleidingsinstelling.

De Raden van Toezicht zijn formeel verantwoordelijk voor de controle op de naleving van de verordening. Vanwege de arbeidsintensiteit van de controle, wordt deze echter al vanaf de invoering van de permanente opleiding uitgevoerd door het bureau van de Nederlandse Orde. Met ingang van 1 januari 2002 is dit formeel geregeld in de Verordening Mandaat Centrale Controle Verordeningen en het Mandaatbesluit Centrale Controle Verordeningen. De secretaris van de Algemene Raad is voortaan bevoegd controlewerkzaamheden uit te oefenen namens de Raden van Toezicht. Het gaat daarbij hoofdzakelijk om het inwinnen van inlichtingen en het opvragen van de onderliggende bewijsstukken. De feitelijke uitvoering van de controletaken vindt grotendeels plaats door het bureau van de Nederlandse Orde. Dit verstuurt en controleert de aangifteformulieren waarop de advocaten kunnen aangeven of ze al dan niet aan de verordening voldaan hebben. Het bureau controleert steekproefsgewijs een aantal aangiften nader door deelnamebewijzen of andere bewijsstukken op te vragen. Over de resultaten van de controlewerkzaamheden wordt rapport uitgebracht aan de dekens, die aan de hand daarvan het vervolgbeleid uitvoeren.

(149.)
 Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de Verordening Permanente Opleiding.
 Periode 1996-
 Grondslag - Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 9
 - Verordening permanente opleiding, 24 november 1999, (Stcrt. 1999, 243), art. 6
 Product aangifteformulieren, bewijsstukken, correspondentie, rapportages
 Opmerking

9 Beroepsuitoefening

Aan de beroepsuitoefening van de advocaat staan drie beginselen ten grondslag: partijdigheid, onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. De advocaat is principieel partijdig. Hij verdedigt uitsluitend het belang van zijn cliënt. Dit betekent dat de advocaat onafhankelijk moet zijn en zich door geen enkel ander belang dan dat van zijn cliënt mag laten leiden. De advocaat is verplicht de bijzonderheden van de door hem behandelde zaken geheim te houden, tenzij zijn cliënt hem hiervan ontheft. De wet legt de advocaat zwijgplicht op en geeft hem verschoningsrecht over al wat zijn cliënt hem heeft toevertrouwd.

Juist omdat advocaten zich bij het verdedigen van de belangen van hun cliënten vaak in een strijdsituatie bevinden, is de beroepsuitoefening gebaat bij goede onderlinge verhoudingen tussen advocaten. Advocaten dienen elkaar te behandelen met hoffelijkheid en welwillendheid. Dit voorkomt dat zaken nodeloos escaleren, hetgeen het belang van de cliënt zou schaden.

De bescherming van bovenstaande beginselen vormt één der taken van de Orden van Advocaten. De Orden dienen de integriteit en het imago van de beroepsgroep te beschermen teneinde de belangen van de rechtzoekenden te dienen. Hiertoe is een groot aantal verordeningen en andere maatregelen vastgesteld.

(150.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het voorbereiden, vaststellen en evalueren van het beleid met betrekking tot de uitvoering van kwaliteitsaudits op advocatenkantoren.
Periode	2000-
Grondslag	Convenant integraal kwaliteitssystem d.d. 4 maart 2002
Product	
Opmerking	Vanaf 1 januari 2004 zijn advocaten die toevoegingszaken willen behandelen verplicht om geaudit zijn.

(151.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het toewijzen van auditors en het afgeven van auditverklaringen.
Periode	2001-
Grondslag	Convenant integraal kwaliteitssystem d.d. 4 maart 2002
Product	Auditverklaringen
Opmerking	- Vanaf het najaar van 2001 worden er audits verstrekt aan advocatenkantoren - De geldigheidsduur van een auditverklaring is per 1 januari 2004 gesteld op drie jaar.

9.1 Boekhouding

Advocaten krijgen uit hoofde van hun positie vaak gelden op hun rekening gestort die bestemd zijn voor hun cliënten. Deze zogenoemde derdengelden kunnen bij een faillissement van een advocaat gerekend worden tot de boedel van zijn kantoor. Daarnaast bieden deze gelden mogelijkheden tot misbruik. Om te bewerkstelligen dat derdengelden bij de juiste persoon terecht komen en om de financiële betrouwbaarheid van de advocaat in het algemeen te vergroten, heeft de Nederlandse Orde in 1957 de Boekhoudverordening uitgevaardigd.

De verordening verplicht de advocaat zijn boekhouding op ordelijke wijze bij te houden. Hij dient jaarlijks de balans en de staat van baten en lasten van zijn praktijk op te stellen. De advocaat mag derdengelden die een bepaald bedrag te boven gaan niet onder zich houden. Hij moet deze naar de rechthebbende overmaken of, als dit niet mogelijk blijkt, de gelden op een aparte rekening storten.

De Boekhoudverordening 1990 geeft de advocaat eveneens de mogelijkheid derdengelden tijdelijk te laten beheren ten behoeve van de rechthebbende door een door hem opgerichte stichting derdengelden.

Omdat deze regels nog altijd niet fraudebestendig waren, zijn ze in de Boekhoudverordening 1998 aangescherpt. De nieuwe verordening stelt een zorgplicht in voor advocaten: deze moeten erop toezien dat er geen derdengelden naar hen worden overgemaakt. Op hun briefpapier mogen ze uitsluitend het rekeningnummer van de stichting derdengelden die hen ter beschikking staat vermelden, tenzij het een betalingsverzoek betreft. In de Boekhoudverordening 1998 is de oprichting van een stichting derdengelden niet langer facultatief. Iedere advocaat dient voortaan een overeenkomst te sluiten met een stichting derdengelden, voor het geval dat er toch derdengelden naar hem worden overgemaakt.

Binnen twee maanden na afloop van elk boekjaar moet de advocaat schriftelijk aan de deken verklaren dat hij aan de verplichtingen van de Boekhoudverordening heeft voldaan. De controleprocedures zijn in de loop der jaren steeds meer gestandaardiseerd. De advocaat overlegt hetzij een zogenoemde eigen verklaring, hetzij een door zijn accountant ondertekend rapport van feitelijke bevindingen. Desgewenst kan de deken nadere inlichtingen vragen over de administratie van de advocaat, de financiële situatie van zijn praktijk en de stichting derdengelden die tot zijn beschikking staat. Omdat deze controlewerkzaamheden een te groot beslag legden op de personen en middelen van de Raden van Toezicht, worden ze sinds 2002 in mandaat uitgevoerd door de secretaris van de Algemene Raad. De feitelijke werkzaamheden worden verricht door het bureau van de Nederlandse Orde dat zijn bevindingen rapporteert aan de deken.

Als de deken van mening is dat de controle aanleiding geeft tot nader onderzoek, gaat hij hiertoe over. Voor dit onderzoek kan hij in overleg met de advocaat een accountant aanwijzen. Tot 1999 kon de advocaat verlangen dat dit nadere onderzoek verricht werd door de algemeen deken. Toont het onderzoek geen onrechtmatigheden aan, dan zijn de kosten voor de lokale Orde. Als er wel tekortkomingen aan het licht komen, dan kan de Raad van Toezicht de kosten (gedeeltelijk) in rekening brengen van de advocaat.

De deken houdt eveneens toezicht op de stichtingen derdengelden in zijn arrondissement. Hij kan het bestuur van een stichting derdengelden verzoeken binnen zes maanden na afloop van het boekjaar een balans en een staat van de baten en lasten op te maken. In bijzondere gevallen zoals ziekte of afwezigheid kan de deken optreden als gemachtigde van een der bestuursleden. De deken is bevoegd bestuursleden te ontslaan of, indien het bestuur (gedeeltelijk) ontbreekt, te benoemen.

(152.)

Actor	Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling	Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de Boekhoudverordening.
Periode	1958-
Grondslag	<ul style="list-style-type: none"> - Boekhoudverordening, 25 mei 1957, (Stcrt. 1957, 110), art. 3 - Boekhoudverordening, 25 januari 1990, (Stcrt.1990, 25) art. 6 - Boekhoudverordening, 22 september 1998, (Stcrt. 1998, 207), art. 5 en 6 - Voorbeeldstatuten voor een stichting tot beheer van derdengelden, Bijlage Boekhoudverordening 1990, art. 4, lid 1e en lid 2 - Model statuten Stichting Derdengelden, Bijlage A bij boekhoudverordening 1998, art 5, lid 1e en lid 2, art. 6, lid 3, art. 8, lid 4
Product	O.m. inlichtingen eigen verklaringen, statuten stichtingen derdengelden, accountantsverklaringen en -rapporten, rekeningen, declaraties
Opmerking	Onder deze handeling is mede begrepen: <ul style="list-style-type: none"> - het (doen) verrichten van nader onderzoek naar de boekhouding en het derdengeldbeheer van advocaten - het vergoeden of declareren van de kosten hiervan - het houden van toezicht op stichtingen derdengelden

(153.)	
Actor	Deken van de Nederlandse Orde van Advocaten
Handeling	Het controleren van en verrichten van nader onderzoek naar de boekhouding van een advocaat.
Periode	1958-1999
Grondslag	- Boekhoudverordening, 25 mei 1957, (Stcrt. 1957, 110), art.3, lid 6 - Boekhoudverordening, 25 januari 1990, (Stcrt. 1990, 25) art. 6, lid 6
Product	o.m. accountantsverklaringen en -rapporten
Opmerking	

9.2 Beroepsaansprakelijkheid

Sinds 1986 zijn alle leden van de Nederlandse Orde van Advocaten verplicht tot het afsluiten van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Gezien het toenemend aantal gevallen waarin beoefenaren van vrije beroepen aansprakelijk worden gesteld, vindt de Orde het in het belang van advocaten en rechtzoekenden wenselijk een dergelijke verzekering verplicht te stellen. De balie acht het haar taak zorg te dragen dat het publiek de waarborg heeft dat iedere advocaat voldoende verhaal biedt voor dekking van zijn beroepsaansprakelijkheid. Zij tracht op deze wijze te bewerkstelligen dat het vertrouwen in de balie wordt versterkt¹¹. De verzekeringsverplichting geldt niet voor advocaten die in dienstbetrekking werkzaam zijn en die door hun werkgever gevrijwaard worden van schade die voortkomt uit hun beroepsuitoefening.

Sinds 1992 geeft de verordening advocaten die een beroepsaansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten het recht zich vrij te tekenen van schade die niet door de verzekering wordt gedekt. Het bedrag van het eigen risico mag niet onder de vrijtekening vallen. Een dergelijke beperking van de beroepsaansprakelijkheid dient schriftelijk te worden vastgelegd tussen de advocaat en diens cliënt.

De controle op de naleving van de verordening vindt plaats door de deken en sinds 2002 namens deze door de secretaris van de Algemene Raad. Ten behoeve van de controle zendt de verzekeraar een bewijs van verzekering aan de advocaat.

(154.)	
Actor	Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling	Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de Verordening op de beroepsaansprakelijkheid.
Periode	1986-
Grondslag	- Verordening op de beroepsaansprakelijkheid, 22 maart 1985, (Stcrt. 1985, 160), art. 5 - Verordening op de beroepsaansprakelijkheid, 22 maart 1991, (Stcrt. 1991, 85), art. 5
Product	verklaringen van verzekering, vrijwaringsverklaringen
Opmerking	

9.3 Samenwerking

Tot 1970 waren de meeste advocatenkantoren vrij klein. In 1960 had Nederland maar vijf kantoren met meer dan acht advocaten; het grootste kantoor telde twaalf advocaten. Twee fusiegolven - de eerste vond omstreeks 1970 plaats, de tweede rond 1980 - brachten verandering in deze situatie. Niet alleen associeerden steeds meer Nederlandse advocaten zich, ook werd er samengewerkt met buitenlandse advocaten en met andere beoefenaren van vrije beroepen. Het aantal grote tot zeer grote kantoren verveelvoudigde. Zo had Nederland in het jaar 2000 58 advocatenkantoren met meer dan 20 advocaten. Deze grote kantoren konden beter voldoen aan de toenemende vraag naar

¹¹ Nota van toelichting op de Verordening op de beroepsaansprakelijkheid 1985, geciteerd in *Vademecum advocatuur 2001, Wet- en regelgeving*, pp.80-81.

specialisatie, behaalden hogere rendementen en boden aantrekkelijker arbeidsvoorwaarden aan hun personeel¹².

De schaalvergroting binnen de advocatuur vroeg om nieuwe regelgeving over multidisciplinaire en internationale samenwerking. Zo moest er duidelijkheid komen over de vraag met welke andere beroepsgroepen de advocaat mocht samenwerken. De essentiële kenmerken van het advocatenberoep stellen beperkingen aan de samenwerkingsmogelijkheden. De vrijheid en de onafhankelijkheid van de advocaat mogen niet in het geding komen, anders kan de advocaat de belangen van zijn cliënt niet optimaal dienen. In 1973 werd de eerste Samenwerkingsverordening van kracht. Deze werd in 1993 vervangen door een nieuwe Samenwerkingsverordening. De verordeningen zijn het resultaat van een afweging tussen de economische voordelen van multidisciplinaire samenwerking en de noodzaak van het handhaven van de eigen identiteit van de advocatuur¹³.

De Samenwerkingsverordening stelt als hoofdregel dat in geen enkel geval beroepsrelaties mogen worden aangegaan die de vrijheid en de onafhankelijkheid in de beroepsuitoefening in gevaar brengen. De verordening maakt een onderscheid tussen een samenwerkingsverband en lossere vormen van samenwerking. In het laatste geval worden de praktijk en de financiën niet gedeeld. Lossere vormen van samenwerking zijn toegestaan, mits de advocaat de hierboven genoemde hoofdregel in acht neemt.

Bij een samenwerkingsverband is sprake van hetzij één onderneming in economische zin hetzij een hecht economisch verband. Een samenwerkingsverband mag slechts worden aangegaan met andere Nederlandse advocaten, met buitenlandse advocaten die lid zijn van een door de Algemene Raad erkende beroepsorganisatie en met een andere door de Algemene Raad erkende vrije beroepsgroep. Samenwerking met andere Nederlandse advocaten levert geen problemen op, omdat alle deelnemers van het samenwerkingsverband aan dezelfde beroeps- en gedragsregels zijn gebonden. Een buitenlandse beroepsorganisatie voor advocaten komt in aanmerking voor erkenning, indien haar leden hun beroep in vrijheid en onafhankelijkheid kunnen uitoefenen en zijn onderworpen zijn aan tuchtrecht. Verder onderzoekt de Algemene Raad of de betrokken organisatie haar leden toestaat een samenwerkingsverband aan te gaan met Nederlandse advocaten. Een andere vrije beroepsgroep kan erkend worden door de Algemene Raad, als voor de uitoefening van dit beroep een academische titel vereist is en de betrokken vrije beroepsbeoefenaren onder tuchtrecht staan. Voorwaarde voor erkenning is bovendien dat het beroep niet op gespannen voet staat met het advocatenberoep. De beoefenaar van het te erkennen beroep moet evenzeer onpartijdig en onafhankelijk kunnen functioneren als de advocaat. Zo vormt samenwerking met accountants een probleem, omdat deze zich bij het uitoefenen van hun functie primair dienen te laten leiden door het algemeen belang en geen verschoningsrecht hebben. Met notarissen kan daarentegen wel worden samengewerkt, omdat hun beroepsregels voldoende waarborgen bieden voor een onafhankelijke praktijkuitoefening¹⁴. Alvorens de Algemene Raad tot erkenning van een andere vrije beroepsgroep overgaat, raadpleegt hij het College van Afgevaardigden.

---

¹² De hier genoemde gegevens zijn afkomstig uit:

P.A. Wackie Eysten e.a. (1992), *Pioniers in toga*, Zwolle: Tjeenk Willink, pp. 243-248
Recht op vertrouwen, Jaarverslag 2000 van de Nederlandse Orde van Advocaten, p38

¹³ Nota van Toelichting op de Samenwerkingsverordening 1993, geciteerd in: *Vademecum Advocatuur 2001, Wet- en regelgeving*, p.200.

¹⁴ idem, p.201-202.

(155.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het erkennen van buitenlandse organisaties van advocaten als organisaties waarvan de leden een samenwerkingsverband mogen aangaan.
Periode 1973-
Grondslag Samenwerkingsverordening, 24 november 1972, (Stcrt. 1972, 252), art. 2, lid 2
Samenwerkingsverordening, 23 september 1993, (Stcrt. 1993, 193), art. 5, lid 1
Product erkenningsbesluit
Opmerking

(156.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het erkennen van (delen van) beroepsgroepen als beroepsgroepen waarmee advocaten een samenwerkingsverband mogen aangaan.
Periode 1973-
Grondslag Samenwerkingsverordening, 24 november 1972, (Stcrt. 1972, 252), art. 2, lid 3
Samenwerkingsverordening, 23 september 1993, (Stcrt. 1993, 193), art. 6, lid 3
Product erkenningsbesluit
Opmerking

(157.)
Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het adviseren van de Algemene Raad inzake het erkennen van (delen van) beroepsgroepen als beroepsgroepen waarmee advocaten een samenwerkingsverband mogen aangaan.
Periode 1993-
Grondslag Samenwerkingsverordening, 23 september 1993, (Stcrt. 1993, 193), art. 6, lid 3
Product adviezen
Opmerking

Een advocaat die betrokken is bij enigerlei vorm van samenwerking moet in zijn optreden naar buiten een juiste voorstelling van zaken over de samenwerkingsvorm geven. Het moet duidelijk zijn of het al dan niet om een samenwerkingsverband gaat.

De controle op de naleving van de Samenwerkingsverordening wordt uitgevoerd door de Raden van Toezicht. Er vindt zowel preventieve als repressieve controle plaats. Als een advocaat een samenwerkingsverband wil aangaan, moet hij dit sinds 1993 melden aan zijn Raad van Toezicht. Deze beslist vervolgens over de vraag of de voorwaarden waaronder het samenwerkingsverband wordt aangegaan voldoen aan de bepalingen van de verordening. Bij lossere vormen van samenwerking vindt repressief toezicht plaats. Voor elke vorm van samenwerking geldt dat de hierbij betrokken advocaat verplicht is hierover inlichtingen te verstrekken, indien hij hiertoe door de Raad van Toezicht verzocht wordt.

(158.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de samenwerkingsverordening.
Periode	1973-
Grondslag	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerkingsverordening, 24 november 1972, (Stcrt. 1972, 252), art. 3, lid 2 - Samenwerkingsverordening, zoals gewijzigd op 19 juni 1981, (Stcrt. 1981, 139), art. 2, lid 5, art. 3, lid 3, art. 4, lid 3- 5. - Samenwerkingsverordening, 23 september 1993, (Stcrt. 1993, 193), art. 8, lid 2c en art. 9
Product	inlichtingen, brieven
Opmerking	

9.4 Praktijkrechtspersoon

Advocaten die deelnemen aan een samenwerkingsverband brengen hun praktijkuitoefening vaak samen met hun samenwerkingspartners onder in een praktijkvennootschap of een houdstervenootschap. Om te voorkomen dat derden een economisch belang krijgen bij de praktijkuitoefening van de advocaat en daardoor diens vrijheid en onafhankelijkheid in gevaar brengen, heeft het College van Afgevaardigden in 1972 de Verordening op de Praktijkvennootschap vastgesteld. Deze is in 1997 vervangen door de Verordening op de Praktijkrechtspersoon, die naast de praktijkvennootschap ook de praktijkuitoefening in het verband van een stichting of een coöperatie mogelijk maakt.

De verordening stelt een groot aantal eisen aan de praktijkrechtspersoon waarbinnen de advocaat zijn beroep uitoefent. Zo mogen de statuten van de rechtspersoon niet strijdig zijn met de beroeps- en gedragsregels van de advocaat en kunnen alleen advocaten of beoefenaren van een door de Algemene Raad erkend beroep bestuurder of aandeelhouder zijn. Voor praktijkvennootschappen geldt daarnaast dat ze alleen aandelen op naam mogen uitgeven en dat geen vruchtgebruik op de aandelen gevestigd mag worden. De statuten van een praktijkstichting dienen te bepalen dat bij liquidatie de uitkering van het overschot alleen kan geschieden aan (rechts)personen die met goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn aangewezen.

Het toezicht op de naleving van de verordening ligt bij de lokale Orden. De Raden van Toezicht zijn gerechtigd hieromtrent inlichtingen te vragen aan advocaten die de praktijk uitoefenen in het verband van een praktijkrechtspersoon. Advocaten die bestuurder zijn van een praktijkrechtspersoon hebben de verplichting uit eigener beweging hun Raad van Toezicht afschrift te verstrekken van de oprichtingsakte hiervan en van elke statutenwijziging. De Raad van Toezicht kan daarnaast een advocaat die bestuurder is van een praktijkvennootschap of houdstervenootschap verzoeken schriftelijk opgave te doen van de namen en adressen van alle aandeel- en certificaathouders.

Ook de controle op de verordening op de praktijkrechtspersoon is sinds 2002 gemandateerd aan de secretaris van de Algemene Raad.

(159.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de verordeningen op de praktijkvennootschap en de praktijkrechtspersoon.
Periode	1973-
Grondslag	- Verordening op de praktijkvennootschap, 24 november 1972 (Strct. 1972, 252), art. 5 - Verordening op de praktijkvennootschap, zoals gewijzigd op 19 juni 1981, (Stcrt. 1981, 139), art. 7a - Verordening op de praktijkrechtspersoon, 27 november 1996, (Stcrt. 1996, 241), art. 6c en art. 9, lid 1-5
Product	Inlichtingen, gegevens over aandeelhouders, akte van oprichting, statuten
Opmerking	Deze handeling omvat ook het goedkeuren van (rechts)personen die bij liquidatie van een praktijkstichting de uitkering van het overschot ontvangen.

Voor de oprichting en statutenwijziging van een praktijkvennootschap is een verklaring van geen bezwaar nodig van de minister van Justitie. Deze heeft de gewoonte de Algemene Raad in staat te stellen hierop commentaar te leveren alvorens de verklaring van geen bezwaar af te geven.

(160.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het adviseren van de minister van Justitie bij het beslissen op verzoeken tot oprichting of statutenwijziging van praktijkvennootschappen.
Periode	1971-
Bron	Vademecum Advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 163, voetnoot 22 bij de verordening op de praktijkrechtspersoon
Product	
Opmerking	

Voor vennootschappen naar buitenlands recht ontbreekt het preventieve toezicht van de minister van Justitie. Daarom bepaalt de Verordening op de Praktijkrechtspersoon dat een advocaat overleg dient te plegen met de Algemene Raad, voordat hij gaat deelnemen in een dergelijk vennootschap of overgaat tot de oprichting of statutenwijziging hiervan. De Algemene Raad kan op deze wijze beoordelen of voldaan zal worden aan de vigerende wet- en regelgeving.

(161.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het beoordelen of advocaten die wensen over te gaan tot deelname aan, oprichting van of wijziging van de statuten van een vennootschap naar buitenlands recht aan de wettelijke voorschriften voldoen.
Periode	1997-
Grondslag	Verordening op de praktijkrechtspersoon, 27 november 1996, (Stcrt. 1996, 241), art. 9, lid 6
Product	inlichtingen, adviezen
Opmerking	

9.5 Dienstbetrekking

Door de schaalvergroting die de advocatuur vanaf het begin van de jaren zeventig doormaakte, groeide het aantal advocaten dat de praktijk in dienstbetrekking uitoefende. De advocaat in dienstbetrekking staat, anders dan een associé, niet op gelijke voet met zijn werkgever. Omdat deze ondergeschiktheidsrelatie zou kunnen conflicteren met de vrijheid en onafhankelijkheid die het advocatenberoep vereist - de belangen van de werkgever zouden immers strijdig kunnen zijn

met die van de cliënt -, nam de Nederlandse Orde in 1977 de verordening op de advocaat in dienstbetrekking aan. Deze verordening stelde zeer stringente voorwaarden aan de toetreding van advocaten in loondienst. Het was dezen niet toegestaan op te treden voor hun werkgever en deze laatste mocht geen reclame maken voor de advocaten die bij hem in dienst waren. Deze regels sloten de weg naar de balie af voor juristen die in dienst waren van bedrijven, non-profitinstellingen en rechtsbijstandsstichtingen en -verzekeringsmaatschappijen.

In 1994 werd een Interdepartementale Werkgroep Domeinmonopolie Advocatuur ingesteld, die naar haar voorzitter de werkgroep Cohen genoemd werd. De werkgroep boog zich onder meer over de toetreding van in dienstverband werkzame juristen tot de balie. In haar rapport bepleitte de werkgroep een verruiming van de toelating tot de balie. Zij concludeerde dat een aantal beperkende bepalingen uit de verordening op de advocaat in dienstbetrekking kon vervallen, mits de werkgever de onafhankelijkheid van de advocaat garandeerde in een statuut. De verruiming van de toetredingsmogelijkheden tot de advocatuur mocht echter niet leiden tot een beperking van de keuzemogelijkheden van de cliënt. Een verzekerde bij een rechtsbijstandsverzekeraar moest de vrijheid behouden zijn eigen advocaat te kiezen, ongeacht of deze in dienst is van de verzekeraar.

De Orde verwerkte de bevindingen van de werkgroep Cohen in een nieuwe verordening. Deze verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking werd op 27 november 1996 vastgesteld door het College van Afgevaardigden. Inschrijving als advocaat was voortaan ook mogelijk voor bedrijfsjuristen, overheidsjuristen, juristen werkzaam bij rechtsbijstandverzekeringsmaatschappijen, Bureaus voor Rechtshulp en ideële organisaties. Deze nieuwe categorieën advocaten worden ook wel Cohen-advocaten genoemd¹⁵.

De Raden van Toezicht zijn belast met de controle op de naleving van de verordening. Zij kunnen advocaten vragen om inlichtingen omtrent hun dienstverband. Indien de advocaat in dienst treedt bij een werkgever, dient hij hiervan melding te doen aan zijn Raad van Toezicht en deze het door zijn werkgever ondertekende statuut doen toekomen. De Raad van Toezicht toetst vervolgens of het statuut in overeenstemming is met de bepalingen van de verordening.

(162.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de verordeningen op de advocaat in dienstbetrekking en op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking.
Periode	1977-
Grondslag	- Verordening op de advocaat in dienstbetrekking, 17 juni 1977, (Stcrt, 1977, 459), art. 7 - Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking, 27 november 1996, (Stcrt. 1996, 239), art. 5, lid 1 en 2
Product	Inlichtingen, verklaringen van werkgevers, professionele statuten voor de advocaat in dienstbetrekking
Opmerking	

9.6 Publiciteit

De visie op het bedrijven van publiciteit is binnen de balie in de afgelopen decennia ingrijpend gewijzigd. Werd vroeger elke vorm van publiciteit als ongepast gezien - zo was het niet toegestaan een bepaald specialisme openlijk aan te kondigen¹⁶, omdat dat gezien werd als een aantasting van de status van het advocatenberoep -, tegenwoordig mogen advocaten reclame maken, mits zij daarbij bepaalde regels in acht nemen.

¹⁵ E.W.A. Henssen (1998), *Twee eeuwen advocatuur in Nederland, 1798-1998*, Deventer: Kluwer, pp. 270-272

Algemene toelichting op de verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking, geciteerd in: *Vademecum Advocatuur 2001, Wet- en regelgeving*, pp. 158-162.

¹⁶ De ontwerp-ereregelen van 1921 verboden zelfs in het algemeen het beursbezoek aan advocaten, omdat deze hiermee de schijn zouden kunnen wekken naar cliënten te zoeken.

Een eerste versoepeling van het publiciteitsverbod vond plaats in 1959. De verordening op de belastingsspecialisatie gaf advocaten die in het bezit waren van bepaalde diploma's, zoals het diploma van de Rijksbelastingacademie of een door de Algemene Raad daaraan gelijk gesteld diploma, het recht zich bekend te maken als belastingsspecialist, mits zij dit op gepaste wijze deden. De advocaat die van deze mogelijkheid gebruik wilde maken, moest dit melden aan zijn Raad van Toezicht.

(163.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het gelijkstellen van examens aan het examen aan de Rijksbelastingacademie.
Periode 1959-1997
Grondslag Verordening op de belastingsspecialisatie, 22 november 1958, (Stcrt. 1958, 233), art. 1, lid 1
Product uitvoeringsbesluit
Opmerking

(164.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het toezien op de naleving van de verplichtingen gesteld in de verordening op de belastingsspecialisatie.
Periode 1959-1997
Grondslag Verordening op de belastingsspecialisatie, 22 november 1958, (Stcrt. 1958, 233), art. 1, lid 2
Product bewijsstukken
Opmerking

De eerste verordening op de publiciteit stamt uit 1985. Deze verordening verbood in beginsel iedere vorm van publiciteit. Het was de advocaat, op enkele uitzonderingen na, niet toegestaan op wervende wijze de aandacht te vestigen op zijn optreden als advocaat. Publiciteit mocht alleen bedreven worden ten behoeve van de advocatuur in het algemeen en dan nog slechts na toestemming van de Algemene Raad of de Raad van Toezicht.

Omdat er binnen de advocatuur als gevolg van de voortschrijdende commercialisering behoefte bestond aan individuele reclame, werd in 1988 een nieuwe verordening op de publiciteit aangenomen. In de nieuwe verordening is het bedrijven van individuele publiciteit door advocaten toegestaan. Om de belangen van het publiek te beschermen en de onderlinge verhouding van welwillendheid en vertrouwen tussen advocaten in stand te houden, moeten reclame-uitingen wel aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zo mag een advocaat geen vergelijkende of agressieve publiciteit bedrijven en in zijn reclame-uitingen geen melding maken van de uitkomst van zaken of van een succespercentage.

(165.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het door de Algemene Raad verlenen van toestemming aan advocaten voor het bedrijven van publiciteit ten behoeve van de advocatuur in het algemeen.
Periode 1985-1988
Grondslag Verordening op de publiciteit, 21 juni 1985, (Stcrt, 1985, 129), art. 3
Product
Opmerking

(166.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het door de Raad van Toezicht verlenen van toestemming aan advocaten voor het bedrijven van publiciteit ten behoeve van de advocatuur in het algemeen.
Periode 1985-1988
Grondslag Verordening op de publiciteit, 21 juni 1985, (Stcrt, 1985, 129), art. 3
Product
Opmerking

10 Voorlichting, promotie en informatieverstrekking

De Orden houden hun leden op diverse wijzen op de hoogte van de onderwerpen die voor hen van belang kunnen zijn. De Nederlandse Orde brengt tweewekelijks het Advocatenblad uit. Naast juridische artikelen en mededelingen betreffende het beleid der Nederlandse Orde, zijn daarin de uitspraken van het Hof van Discipline te vinden. Jaarlijks verschijnt het tweedelige Vademecum Advocatuur, dat de namen en adressen van alle advocaten en de vigerende wet- en regelgeving bevat.

Een aantal Raden van Toezicht stelt een lokaal informatiebulletin samen dat wetenswaardigheden bevat voor de advocaten in het arrondissement. Zowel de Nederlandse als de lokale Orden houden sinds september 1997 een website bij. Deze website bestaat uit een algemeen deel en een deel dat uitsluitend voor advocaten toegankelijk is, het zogeheten Balienet.

(167.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het door de Algemene Raad (periodiek) informeren van de leden omtrent organisatorische en andere voor hen van belang zijnde zaken.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 33
Product Advocatenblad, OrdeVanDeDag, Balienet en overige websites, Vademecum Advocatuur, Orde-knipselkrant, advocatendossier etc.
Opmerking

(168.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het Raad van Toezicht (periodiek) informeren van de leden omtrent organisatorische en andere voor hen van belang zijnde zaken.
Periode 1952-
Grondslag
Product website, informatiebulletin etc.
Opmerking

De Nederlandse Orde verstrekt en verkoopt diverse promotieartikelen zoals stropdassen, manchetknopen en pennen.

(169.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het verstrekken en verkopen van promotieartikelen.
Periode 1952-
Bron Vademecum Advocatuur 2001, Wet- en Regelgeving, p. 540
Product bestellingen, facturen
Opmerking

De Nederlandse Orde licht niet alleen haar leden voor, maar ook derden. Het doel daarvan is het publiek betrouwbare en toegankelijke informatie te geven over de advocatuur. Zo brengt de Nederlandse Orde diverse informatiebrochures uit en exploiteert ze de Advocatenlijn, die telefonische informatie over de advocatuur verstrekt. Daarnaast wordt voorlichting over de advocatuur gegeven aan scholieren en studenten.

(170.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van de advocatuur.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 33
Product Brochures, persberichten, persconferenties, websites en overig voorlichtingsmateriaal
Opmerking

In enkele arrondissementen organiseren de Raden van Toezicht dekensprekuren, waar rechtzoekenden met hun vragen en klachten over advocaten terecht kunnen. Sommige arrondissementen maken een verslag van deze dekensprekuren.

(171.)
Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het houden van spreekuren.
Periode 1952-
Grondslag/ Bron - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 46c, lid 5
Product O.m. verslagen
Opmerking

Burgers, bedrijven en instellingen kunnen een individueel informatieverzoek aan één van de Orden richten. Meestal zal gevraagd worden om algemene informatie en kan het verzoek afgedaan worden met het versturen van een folder of het verstrekken van een eenvoudige inlichting. De burger kan echter ook om specifieke informatie betreffende het beleid en de taakuitvoering van de Orden vragen en daarbij een beroep doen op de Wet Openbaarheid van Bestuur.

(172.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende het werkterrein van de Nederlandse Orde.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Brieven, notities
Opmerking

(173.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende het werkterrein van de Orde van Advocaten in het arrondissement.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Product Brieven, notities
Opmerking

Het kan voorkomen dat de Nederlandse Orde van Advocaten wordt verzocht om kamervragen te beantwoorden of om informatie te verstrekken aan leden van een van de commissies uit de Kamers van de Staten Generaal.

(174.)	
Actor	Algemene Raad
Handeling	Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten Generaal betreffende het werkterrein van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode	1952-
Grondslag	- Grondwet 1938/1946/1948, art. 97 - Grondwet 1953/1956/1963/1972, art. 104 - Grondwet 1983/1987/1995, art. 68
Product	Brieven, notities

11 Voorzieningen en activiteiten

De Orde organiseren soms, al dan niet in samenwerking met andere instellingen, congressen, symposia, werkconferenties en lezingen. In oktober 1998 organiseerde de Nederlandse Orde een Euro/Millennium symposium, waarin advocaten geïnformeerd werden over de gevolgen van het millenniumprobleem en de invoering van de Euro.

(175.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het organiseren van congressen, werkconferenties, symposia en lezingen.
Periode 1952-
Bron Nederlandse Orde van Advocaten, Jaarverslag 1998
Product verslagen, bundels, uitnodigingen
Opmerking

(176.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het organiseren van lezingen en symposia.
Periode 1952-
Bron Orde van Advocaten arrondissement Arnhem, Jaarverslag 2000/2001, p. 9
Product
Opmerking

De Orde organiseren van tijd tot tijd activiteiten met een sociaal of representatief karakter. Zo worden de jaarvergaderingen van de Orde meestal afgesloten met een borrel en een diner. Ook buiten de jaarvergaderingen worden soms activiteiten voor de leden georganiseerd. Vanuit het arrondissement Arnhem vindt bij voorbeeld jaarlijks een ontmoeting plaats met de Klever Anwaltverein.

(177.)

Actor Algemene Raad
Handeling Het organiseren van activiteiten met een sociaal en/of representatief karakter door de Algemene Raad.
Periode 1952-
Bron
Product
Opmerking

(178.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het organiseren van activiteiten met een sociaal en/of representatief karakter door de Raad van Toezicht.
Periode 1952-
Bron
Product
Opmerking

De Orde verstrekken incidenteel subsidies en financiële bijdragen ten behoeve van activiteiten en projecten op het gebied van de advocatuur.

(179.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het verstrekken van subsidies en financiële bijdragen door de Algemene Raad.
Periode 1952-
Bron
Product
Opmerking

(180.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het verstrekken van subsidies en financiële bijdragen door de Raad van Toezicht.
Periode 1952-
Bron
Product
Opmerking

Een advocaat kan gevraagd worden zich als zodanig te legitimeren, bijvoorbeeld wanneer hij een gedetineerde bezoekt. De CCBE, de koepelorganisaties van de Europese balies, geeft hiertoe een advocatenpaspoort uit, dat dient als bewijs van inschrijving als advocaat. De nationale balies dragen zorg voor de afgifte van deze paspoorten. In Nederland kunnen ze aangevraagd worden bij het bureau van de Nederlandse Orde.

(181.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het afgeven van advocatenpaspoorten.
Periode 1952-
Grondslag Vademecum Advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 409
Product aanvragen
Opmerking

Zoals in paragraaf 2.6 reeds is vermeld, heeft de Nederlandse Orde van Advocaten een stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur opgericht om financiële steun te verlenen aan (oud-)advocaten, hun nabestaanden en eventueel ook aan hun cliënten. Verzoeken om geldelijke steun aan (oud-)advocaten of hun nabestaanden worden, op verzoek van de betrokkene, door de deken van de Nederlandse Orde ingediend bij het bestuur van de stichting. Alvorens het verzoek in te dienen bij het bestuur, onderzoekt de deken het en wint hij terzake advies in bij de deken van de Orde in het arrondissement waarin de desbetreffende (oud)-advocaat ingeschreven is of was.

(182.)
Actor Deken van de Nederlandse Orde van Advocaten
Handeling Het indienen van verzoeken om geldelijke steun bij het bestuur van de Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur.
Periode 1952-
Bron Statuten van de Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, zoals gewijzigd op 28 augustus 2001, art. 8A, lid 1
Product verzoek, advies
Opmerking hieronder valt ook het onderzoeken van het verzoek en het inwinnen van advies hieromtrent bij de plaatselijk deken

(183.)	
Actor	Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling	Het adviseren van de deken van de Nederlandse Orde van Advocaten omtrent een verzoek om geldelijke steun aan de Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur.
Periode	1952-
Bron	Statuten van de Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, zoals gewijzigd op 28 augustus 2001, art. 8A, lid 1
Product	adviezen
Opmerking	

12 Ontheffingen, vrijstellingen, bezwaren en beroepen

Van een aantal verplichtingen die de Advocatenwet en de verordeningen van de Nederlandse Orde stellen is het mogelijk vrijstelling of ontheffing te krijgen. De Algemene Raad kan onder meer ontheffing verlenen van het volgen van de permanente opleiding of vrijstelling van de verplichting tot het afsluiten van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. De Algemene Raad is ook verantwoordelijk voor het behandelen van vrijstellingsverzoeken van de beroepsopleiding en het daarbij behorende examen, maar kan de afdoening hiervan opdragen aan de Raad van Toezicht of de Examencommissie. Sinds 2002 is de Algemene Raad bevoegd tot het verlenen van ontheffingen van het vestigingsvoorschrift uit artikel 12 van de Advocatenwet aan advocaten die zich in het buitenland willen vestigen. Deze laatste ontheffing werd voorheen verleend door de minister van Justitie. In een aantal gevallen dient de Algemene Raad de Raad van Toezicht te horen alvorens een beslissing wordt genomen op een ontheffingsverzoek.

De Raad van Toezicht is onder meer bevoegd stagiaires vrij te stellen van de verplichting kantoor te houden bij hun patroon. Ook kan de Raad van Toezicht bepalen dat een patroon niet hoeft te voldoen aan het vereiste dat hij minimaal zeven jaar als advocaat ingeschreven moet staan. Aan vrijstellingen en ontheffingen kunnen voorwaarden verbonden worden.

Sommige van de door de Raad van Toezicht verleende vrijstellingen en ontheffingen behoeven de goedkeuring van de Algemene Raad. Dit gold tot 1989 voor de vrijstelling van de verplichting van de stagiaire de praktijk onder toezicht van een patroon uit te oefenen en tot 1998 voor de ontheffing van het verbod zich bekend te maken als belastingspecialist aan advocaten die niet over de benodigde diploma's beschikten.

Tegen beschikkingen en beslissingen van de Algemene Raad, de Raden van Toezicht en de Examencommissie staat bezwaar of beroep open. Tot 1994 stond de procedure voor het indienen van beroepschriften beschreven in de verschillende verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten. Sinds de inwerkingtreding van de Algemene Wet Bestuursrecht in 1994 volgt de Orde bij het behandelen van bezwaar- en beroepschriften de procedure zoals die wordt omschreven in deze wet.

(184.)

Actor	Algemene Raad
Handeling	Het door de Algemene Raad verlenen van vrijstellingen en ontheffingen en het beslissen op bezwaren.
Periode	1952-
Grondslag	O.m. <ul style="list-style-type: none"> - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002 (Stb. 2002, 184), art. 12, lid 4 - Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 7 - Verordening permanente opleiding, 24 november 1999, (Stcrt. 1999, 243), art.5 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 15, lid 1 en 4 - Verordening weduwen-, weduwnaars- en wezenpensioen, 20 november 1970, (Stcrt. 1970, 253), art. 39 - Besluit Zwangerschap en bevalling en advocaten in het buitenland (Vademecum 2003, blz. 419 en 420)
Product	ontheffingen, vrijstellingen, correspondentie
Opmerking	Onder deze handeling valt ook het inwinnen van adviezen alvorens de vrijstelling te verlenen.

(185.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het door de Raad van Toezicht verlenen van vrijstellingen en ontheffingen en het beslissen op bezwaren.
 Periode 1952-
 Grondslag O.m.
 - Samenwerkingsverordening, 23 september 1993, (Stcrt. 1993, 193), art. 7, lid 2
 - Verordening op de praktijkrechtspersoon, 27 november 1996, (Stcrt. 1996, 241), art. 4, lid 4
 - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 2, lid 2
 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art.9b, lid 3
 Product ontheffingen, vrijstellingen, correspondentie
 Opmerking Onder deze handeling valt ook het inwinnen van adviezen alvorens de vrijstelling te verlenen.

(186.)
 Actor Examencommissie.
 Handeling Het verlenen van vrijstellingen en het beslissen op bezwaren en beroepen
 Periode 1989-
 Grondslag
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 15, lid 6
 - Examenreglement beroepsopleiding, 4 juli 1988, (Advocatenblad 1989, p 19-21), art 14
 - Reglement op de proeve van bekwaamheid, 7 december 1994, (Stcrt. 1994, 249), art. 13, lid 1
 Product vrijstellingen, correspondentie
 Opmerking
 - Onder deze handeling valt ook het inwinnen van adviezen alvorens de vrijstelling te verlenen.
 - Tegen de beslissing van de examencommissie op bezwaarschriften staat beroep open bij het curatorium.

(187.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het adviseren van de Algemene Raad of de minister van Justitie bij een beslissing op een vrijstellings- of ontheffingsverzoek.
 Periode 1989-
 Grondslag
 - Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 12, lid 4
 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 15, lid 5;
 - Verordening permanente opleiding, 16 september 1994, (Stcrt. 1994, 187), art. 7;
 - Verordening permanente opleiding, 24 november 1999, (Stcrt. 1999, 243), art. 5, lid 2
 Product adviezen
 Opmerking Advies aan de minister van Justitie werd uitsluitend uitgebracht over het verlenen van ontheffingen op grond van het vestigingsvoorschrift ex art. 12 van de Advocatenwet. Deze ontheffing wordt sinds 2002 door de Algemene Raad verleend.

(188.)
 Actor Examencommissie
 Handeling Het adviseren van de Algemene Raad bij een beslissing op een vrijstellingsverzoek.
 Periode 1989-
 Grondslag Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 15, lid 5
 Product adviezen
 Opmerking

(189.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het goedkeuren van beslissingen van de Raad van Toezicht tot het verlenen van vrijstellingen en ontheffingen.
Periode 1955-1997
Grondslag - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 2, lid 3
- Verordening op de belastingspecialisatie, 22 november 1958, (Stcrt. 1958, 233), art. 2, lid 2
Product
Opmerking

(190.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het beslissen op beroepschriften naar aanleiding van beschikkingen van de Raad van Toezicht en het voeren van verweer in beroepschriftprocedures voor administratief rechterlijke organen.
Periode 1952-
Grondslag O.m.
- Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 5, lid 2 en art. 13
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 2 februari 1989, (Stb. 1989, 15), art. 9b, lid 5
- Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 18 en 19
- Verordening op de advocaat in dienstbetrekking, 17 juni 1977, (Stcrt, 1977, 459), art. 8
- Verordening op de belastingspecialisatie, 22 november 1958, (Stcrt. 1958, 233), art. 2
Product beschikkingen
Opmerking

13 Bemiddeling, klachtbehandeling en advisering

Op het terrein van het verlenen van bemiddeling, het behandelen van klachten en het beslechten van geschillen spelen de Raden van Toezicht en dan met name de plaatselijk deken een sleutelrol. De handelingen omtrent klachtbehandeling die dit hoofdstuk bevat hebben betrekking op klachten over de gedragingen van één van de organen van de Orden. De handelingen met betrekking tot de afhandeling van klachten die gericht zijn tegen advocaten staan in het hoofdstuk over de tuchtrechtspraak (hoofdstuk 14)

13.1 Bemiddeling

De bemiddelende taken van de deken zijn primair gericht op het voorkomen of het beslechten van geschillen tussen advocaten onderling of tussen advocaten en derden. Zo kan de deken tussenbeide komen bij problemen tussen een stagiaire en diens patroon. Ingeval van een meningsverschil tussen een advocaat die in dienstbetrekking werkzaam is en zijn werkgever kan één van beide partijen zich tot de Raad van Toezicht wenden om advies. De bemiddelende activiteiten van de Raad van Toezicht beperken zich niet tot het optreden bij conflicten. Indien noodzakelijk bemiddelt de Raad ook bij het zoeken van een patroon voor een stagiaire.

(191.)

Actor	Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement, Raad van Toezicht
Handeling	Het verlenen van bemiddeling ten behoeve van de beroepsuitoefening van advocaten.
Periode	1955-
Grondslag	<ul style="list-style-type: none"> - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 16 maart 1968, (Stb. 1968, 161), art. 35, lid 1 - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 3, lid 1 - Stageverordening, 9 juni 1988, (Stcrt. 1988, 127), art. 4, lid 2 - Verordening op de praktijkoefening in dienstbetrekking, 27 november 1996, (Stcrt. 1996, 239), art. 5, lid 3.
Product	
Opmerking	

De Wet tarieven in burgerlijke zaken bepaalt dat een advocaat zijn declaratie ter begroting bij de Raad van Toezicht moet indienen ingeval van een geschil hierover met zijn cliënt. Het is mogelijk het gedeclareerde bedrag bij de deken te deponeren tot het geschil is beslecht. Als de advocaat geen genoegen neemt met deze begroting of de cliënt blijft weigeren de declaratie te betalen, dan wordt de zaak verder afgehandeld door de rechterlijke macht.

(192.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het begroten van declaraties.
Periode	1952-
Grondslag	Wet tarieven in burgerlijke zaken, 28 augustus 1843, (Stb. 1843, 41), art. 32
Product	begrotingen, correspondentie
Opmerking	

In een aantal gevallen is het mogelijk de Algemene Raad om bemiddeling te verzoeken. Tot 1989 kon een stagiaire die er niet in slaagde een patroon te vinden, een beroep doen op de Algemene Raad. Daarnaast dient een advocaat die problemen ondervindt bij het afsluiten of instandhouden van een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, contact op te nemen met de Algemene Raad. De overlegstructuur die de Algemene Raad heeft opgezet met de voornaamste Nederlandse Assuradeuren, kan in dit geval worden gebruikt om tot een oplossing te komen.

(193.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het door de Algemene Raad verlenen van bemiddeling ten behoeve van de beroepsuitoefening van advocaten.
 Periode 1955-
 Grondslag - Stageverordening, 8 januari 1955, (Stcrt. 1955, 11), art. 3, lid 1
 - Verordening op de beroepsaansprakelijkheidsverzekering, 22 maart 1985, (Stcrt. 1985, 160), art. 4
 - Verordening op de beroepsaansprakelijkheid, 22 maart 1991, (Stcrt. 1991, 85), art. 4
 Product
 Opmerking

Rechtzoekenden die geen advocaat kunnen vinden, kunnen zich tot de plaatselijk deken wenden met het verzoek hen een advocaat aan te wijzen. De deken kan het verzoek alleen wegens gegronde redenen afwijzen. Hiertegen staat beroep open bij het Hof van Discipline. De aangewezen advocaat is verplicht zijn diensten te verlenen.

(194.)
 Actor Dekan van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het behandelen van verzoeken van een rechtzoekende tot aanwijzing van een advocaat.
 Periode 1968-
 Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 16 maart 1968, (Stb. 1968, 161), art. 13, lid 1 en 2.
 Product
 Opmerking

13.2 Klachtbehandeling

Klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid van de Orden kunnen ingediend worden bij de Orde die het betreft. Eventueel kan de klager zich wenden tot de Nationale Ombudsman of de Commissie gelijke behandeling. De Orde zal dan verzocht worden nadere inlichtingen te verstrekken ten behoeve van het onderzoek. De Ombudsman behandelt geen klachten over de inhoud van het beleid van de Orden.

(195.)
 Actor Algemene Raad
 Handeling Het behandelen van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
 Periode 1952-
 Bron - Algemene handelingen ARA
 - Vademecum advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 518
 Product correspondentie

(196.)
 Actor Raad van Toezicht
 Handeling Het behandelen van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid van de Orde van Advocaten in het arrondissement.
 Periode 1952-
 Bron - Algemene handelingen ARA
 - Vademecum advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 518
 Product correspondentie

(197.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het informeren van de Nationale Ombudsman of de Commissie gelijke behandeling naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid van de Nederlandse Orde van Advocaten.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Vademecum advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 518
Product brieven, notities
Opmerking

(198.)
Actor Raad van Toezicht
Handeling Het informeren van de Nationale Ombudsman of de Commissie gelijke behandeling naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid van de Orde van Advocaten in het arrondissement.
Periode 1952-
Bron Algemene handelingen ARA
Vademecum advocatuur 2002, Wet- en regelgeving, p. 518
Product brieven, notities
Opmerking

13.3 Advisering

De plaatselijk deken vervullen een belangrijke adviserende rol voor de advocaten in het arrondissement. De deken wordt regelmatig geraadpleegd inzake aangelegenheden als het overleggen van confraternele correspondentie, de overdracht van dossiers, de geheimhoudingsplicht en het voorkomen van tegenstrijdige belangen. Advocaten vragen ook regelmatig advies aan het bureau van de Nederlandse Orde van Advocaten over zaken die in verband staan met hun praktijkuitoefening.

(199.)
Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het adviseren van advocaten inzake hun beroepsuitoefening door de Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 35
Product correspondentie
Opmerking

(200.)
Actor Algemene Raad
Handeling Het adviseren van advocaten inzake hun beroepsuitoefening door de Algemene Raad.
Periode 1952-
Bron Advocatenblad 2002, nr. 10, p. 442
Product correspondentie
Opmerking

14 Tucht

Krachtens artikel 46 van de Advocatenwet kunnen advocaten tuchtrechtelijk vervolgd worden. Als tuchtfeiten kunnen worden aangemerkt het op onjuiste of ontoereikende wijze behartigen van de belangen van cliënten, het inbreuk maken op verordeningen van de Nederlandse Orde van advocaten en het handelen op een wijze die een behoorlijke advocaat niet betaamt.

14.1 Het behandelen van klachten conform artikel 46 van de Advocatenwet

Klachten of bezwaren tegen advocaten worden schriftelijk ingediend bij de plaatselijk deken. Op verzoek van de klager kan de deken zijn assistentie verlenen bij het formuleren van de klacht. De deken stelt een onderzoek in naar elke klacht. Ten behoeve van dit onderzoek moet de advocaat tegen wie de klacht is ingediend alle gevraagde inlichtingen verstrekken zonder daarbij een beroep te doen op zijn geheimhoudingsplicht.

De deken probeert steeds tot een minnelijke oplossing van de klacht te komen. Een minnelijke schikking wordt schriftelijk vastgelegd. Als de klager de verklaring van minnelijke schikking heeft ondertekend, kan hij niet langer verlangen dat de klacht via de tuchtrechtelijke weg wordt behandeld.

De klacht wordt voorgelegd aan de tuchtrechtelijke instantie¹⁷ als de deken er niet in slaagt een schikking in der minne te bewerkstelligen, als de klager hierom bij indiening van zijn klacht verzoekt of als de deken oordeelt dat klacht zich niet leent voor een minnelijke schikking.

(201.)

Actor	Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling	Het behandelen van klachten tegen advocaten.
Periode	1952-
Grondslag/ bron	- Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 35, lid 1 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 46c, lid 3
Product	verklaring van minnelijke schikking, inlichtingen, correspondentie
Opmerking	Deze handeling omvat: <ul style="list-style-type: none"> - het assisteren bij het op schrift zetten van de klacht - het instellen van een onderzoek naar de klacht (instructie) - het in der minne schikken van de klacht

14.2 Tuchtrecht in eerste aanleg door de Raden van Toezicht (1952-1985)

Tot 1986 oefenden de Raden van Toezicht, die toen nog officieel Raden van Toezicht en Discipline heetten, de tuchtrechtspraak in eerste aanleg uit. De Raad van Toezicht onderzocht de hem voorgelegde klachten nader. Daarbij kon de Raad getuigen en deskundigen oproepen. Deze werden op verzoek van de Raad gedagvaard door de Officier van Justitie. Indien de klager dit wenselijk achtte, was de Raad verplicht hem te horen of in ieder geval behoorlijk op te roepen. De Raad mocht pas maatregelen opleggen na verhoor of behoorlijke oproeping van de advocaat tegen wie de klacht was ingediend.

Ingeval van gegrondverklaring van de klacht kon de Raad bij met redenen omklede beslissing één van de volgende tuchtmaatregelen opleggen:

- waarschuwing;
- berisping;
- schorsing gedurende maximaal één jaar;

---

¹⁷ Tot 1986 was dat de Raad van Toezicht; vanaf 1986 werd de tuchtrechtspraak in eerste aanleg uitgeoefend door de Raad van Discipline.

- schrapping van het tableau;

Van de beslissing van de Raad van Toezicht werd een afschrift verzonden aan de advocaat, de algemeen deken en (indien van toepassing) de klager. Als de maatregelen schorsing in de uitoefening van de praktijk of schrapping van het tableau werden opgelegd, werd de beslissing van de Raad tevens meegedeeld aan de rechtbank waar de advocaat ingeschreven stond.

Door een wijziging van de Advocatenwet in 1968 werd het ook mogelijk advocaten te schorsen die door ziekte niet in staat zijn hun praktijk uit te oefenen. Tot 2002 werd in dit geval de tuchtprocedure voor advocaten gevolgd. Sinds 2002 is de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening, die in dat jaar aan de Advocatenwet werd toegevoegd, van toepassing.¹⁸

(202.)

Actor	Raad van Toezicht
Handeling	Het behandelen van tuchtzaken in eerste aanleg.
Periode	1952-1985
Grondslag	<ul style="list-style-type: none"> - Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 46, 48, 49 en 59, lid 1 - Advocatenwet, 16 maart 1968, (Stb. 1968, 161), art. 16, lid 2-5 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 15 oktober 1980, (Stb. 1980, 558), art. 60a, lid 4
Product	
Opmerking	Hieronder valt ook: <ul style="list-style-type: none"> - Het verhoren of behoorlijk oproepen van de klager en de aangeklaagde advocaat; - Het oproepen van getuigen en deskundigen; - Het verzoeken aan de officier van Justitie tot dagvaarding van getuigen en deskundigen; - Het beëdigden van getuigen en deskundigen; - Het, ingeval van een tuchtzak tegen een EU-advocaat, overleg plegen met de bevoegde autoriteit in diens staat van herkomst; - Het nemen van een beslissing over de klacht; - Het versturen van afschriften van de beslissing aan de advocaat, de deken en de klager; - Het meedelen van de tuchtmaatregelen schorsing of schrapping aan de rechtbank;

14.3 Tuchtrect in eerste aanleg door de Raden van Discipline (1986 tot heden)

De tuchtrectelijke bevoegdheden van de Raden van Toezicht stuiten op een aantal bezwaren. De kleinere Orden hadden capaciteitsproblemen, omdat ze voor de uitvoering van hun tuchtrectelijke taken maar over een beperkt aantal geschikte personen beschikten. Daarnaast werd de concentratie van bestuurlijke en tuchtrectelijke bevoegdheden van de Raden van Toezicht als ondemocratisch ervaren. Tenslotte heerste er onvrede over het feit dat het tuchtcollege uitsluitend uit advocaten bestond. Dit kon de indruk wekken dat er geen onafhankelijke tuchtrectspraak bedreven werd.

In 1984 maakte een wijziging in de Advocatenwet een einde aan deze situatie. In elk hofressort werd een Raad van Discipline ingesteld, die zich met de tuchtrectspraak in eerste aanleg bezig hield. De vijf Raden van Discipline bestaan elk uit een voorzitter en acht leden-advocaten. Daarnaast kunnen een aantal plaatsvervangende voorzitters en plaatsvervangende leden-advocaten benoemd worden. De voorzitter en zijn plaatsvervaarders worden door de minister van Justitie benoemd uit leden van de rechterlijke macht die met rechtspraak zijn belast. De (plaatsvervaardende) leden-advocaten worden voorgedragen door de Raden van Toezicht en gekozen door het College van Afgevaardigden. De Raden van Discipline maken evenwel geen deel uit van de

---

¹⁸ Zie hiervoor paragraaf 14.2.

Nederlandse Orde. Zij vallen beheersmatig gezien onder de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie, die ook zorgdrager voor hun archiefbescheiden is.

(203.)

Actor Raad van Toezicht
Handeling Het voordragen van (plaatsvervangende) leden-advocaten voor de Raad van Discipline.
Periode 1986-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art.46b, lid 4
Product voordrachten
Opmerking

(204.)

Actor College van Afgevaardigden
Handeling Het kiezen van (plaatsvervangende) leden-advocaten van de Raad van Discipline.
Periode 1986-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art.46b, lid 4
Product
Opmerking

De instelling van de Raden van Discipline heeft een aantal wijzigingen in de tuchtrechtprocedure met zich meegebracht. De deken brengt klachten die niet in der minne geschikt kunnen worden schriftelijk ter kennis van de Raad van Discipline. Hij stelt de klager en de advocaat tegen wie de klacht gericht is hiervan schriftelijk op de hoogte. Ook buiten het geval van een concrete klacht kan hij bij hem bekende bezwaren die tegen een advocaat gerezen zijn ter kennis brengen aan de Raad van Discipline. Hij stelt de advocaat hiervan schriftelijk op de hoogte.

De voorzitter van deze Raad oordeelt vervolgens over de gegrondheid van de klacht. De naar zijn inzicht ongegronde, niet ontvankelijke of niet voldoende ernstige klachten wijst hij schriftelijk af. De deken en de klager kunnen verzet doen tegen deze zogenoemde voorzittersbeslissing. Door het verzet vervalt de beslissing van de Raad van Discipline, tenzij de Raad het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart. Dit laatste kan echter alleen, nadat de Raad van Discipline de klager, de deken en de advocaat tegen wie de klacht is ingediend in de gelegenheid heeft gesteld te worden gehoord. Indien de Raad van Discipline van oordeel is dat het verzet gegrond is, wordt de klacht in verdere behandeling genomen.

Indien de Raad van Discipline de klacht gegrond verklaart, kan een tuchtmaatregel opgelegd worden aan de advocaat. De wijziging van de Advocatenwet in 1984 voegt aan de reeds genoemde tuchtmaatregelen de mogelijkheid van een voorwaardelijke schorsing toe. Bij het opleggen van tuchtmaatregelen, kan de Raad van Discipline bijzondere voorwaarden stellen. De plaatselijk deken is belast met het toezicht op de naleving van deze voorwaarden. Hij meldt overtredingen aan de Raad van Discipline en kan vorderen dat de gestelde voorwaarden gewijzigd worden of dat een voorwaardelijke schorsing alsnog ten uitvoering wordt gelegd.

Als de Raad van Discipline besluit tot berisping, schorsing of schrapping van de advocaat tegen wie de klacht is ingediend, kan hij bepalen dat de opgelegde maatregel openbaar gemaakt moet worden. De plaatselijk deken zorgt voor deze openbaarmaking.

Zoals reeds genoemd, is er in 2002 een procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening aan de Advocatenwet toegevoegd. Deze procedure breidt de bevoegdheden van de deken en de Raad van Discipline uit wanneer een advocaat niet in staat is zijn praktijk naar behoren uit te oefenen. In dit geval heeft de deken het recht de voorzitter van de Raad van Discipline schriftelijk te verzoeken een onderzoek in te stellen naar de toestand waarin de praktijk van de advocaat zich bevindt. Na verhoor van de deken en de betrokken advocaat neemt de voorzitter van de Raad van Discipline een beslissing over het verzoek. Tegen deze voorzittersbeslissing kunnen de advocaat en de deken verzet doen bij de Raad van Discipline.

Bij inwilliging van het verzoek van de deken, benoemt de voorzitter van de Raad van Discipline ten behoeve van het onderzoek één of meerdere rapporteurs. Deze dienen de Raad verslag uit te brengen over de toestand waarin de praktijk van de advocaat zich bevindt. Lopende het onderzoek kan de voorzitter van de Raad een voorlopige voorziening treffen in het belang van dit onderzoek of in verband met de toestand van de praktijk. Dit geschiedt op verzoek van de rapporteurs of van de deken. De deken mag dit verzoek overigens uitsluitend op grond van het praktijkbelang doen. Ook in dit geval kunnen de deken en de betrokken advocaat verzet doen bij de Raad van Discipline tegen de beslissing van de voorzitter.

Binnen vier weken na ontvangst van het verslag van de rapporteur(s), kan de Raad van Discipline de advocaat voor onbepaalde tijd schorsen ofwel één of meer voorzieningen treffen op het gebied van diens praktijkuitoefening. De schorsing kan ook in combinatie met een voorziening opgelegd worden. De plaatselijk deken is belast met het toezicht op de naleving van de getroffen voorzieningen.

De advocaat dient de kosten van het onderzoek te betalen, tenzij de advocaat niet voldoende draagkrachtig is of naar aanleiding van het onderzoek geen schorsing wordt opgelegd noch voorzieningen worden getroffen. De Orde van Advocaten in het arrondissement vergoedt de kosten die niet door de advocaat worden betaald.

(205.)

Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het ter kennis brengen van klachten en bezwaren over advocaten aan de Raad van Discipline.
Periode 1986-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 46d, lid 3 en 4, art. 46e, 46f en. 46h
Product
Opmerking Bij deze handeling is inbegrepen het verzet doen bij de Raad van Discipline tegen een beslissing tot het afwijzen van een klacht.

(206.)

Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het openbaar maken van tuchtmaatregelen die opgelegd zijn door de Raad van Discipline.
Periode 1986-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 59, lid 2
Product
Opmerking

(207.)

Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het indienen van een verzoek bij de voorzitter van de Raad van Discipline tot het instellen van een onderzoek naar de toestand waarin de praktijk van een advocaat zich bevindt.
Periode 2002-
Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 60c
Product
Opmerking Deze handeling omvat tevens het verzet van de deken tegen de beslissing van de voorzitter van de Raad van Discipline op dit verzoek.

(208.)
 Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het indienen van een verzoek bij de voorzitter van de Raad van Discipline tot het treffen van een voorlopige voorziening tijdens het onderzoek.
 Periode 2002-
 Grondslag Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 60f
 Product
 Opmerking Deze handeling omvat tevens het verzet van de deken tegen de beslissing van de voorzitter van de Raad van Discipline op dit verzoek.

(209.)
 Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
 Handeling Het toezien op de naleving van de bijzondere voorwaarden die door de Raad van Discipline bij de oplegging van een tuchtmaatregel zijn gesteld en op de naleving van de voorzieningen die de Raad van Discipline treft met betrekking tot de praktijkuitoefening van een advocaat.
 Periode 1986-
 Grondslag - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 48c-f
 - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 60b, lid 6
 Product
 Opmerking Deze handeling omvat ook:
 - het ter kennis brengen van het niet naleven van de voorwaarden aan de Raad van Discipline;
 - het vorderen dat een opgelegde voorwaardelijke maatregel alsnog wordt uitgevoerd;
 - het vorderen dat gedurende de proeftijd de bijzondere voorwaarden worden gewijzigd;
 - het ontvangen van een oproep tot verhoor van de Raad van Discipline

14.4 Tuchtrect in hoger beroep door het Hof van Discipline

Tegen beslissingen in tuchtzaken van de Raad van Toezicht (tot 1986) of de Raad van Discipline (vanaf 1986) staat beroep open bij het in 1952 ingestelde Hof van Discipline, dat gevestigd is in Utrecht. Beroep kan eveneens worden ingesteld tegen de beslissing van de Raad van Discipline in het kader van de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening.

De voorzitter van het Hof, zijn plaatsvervangers en de overige (plaatsvervangende) leden worden bij Koninklijk Besluit benoemd. Het College van Afgevaardigden kiest de leden-advocaten en hun plaatsvervangers. Het Hof van Discipline vormt, evenmin als de Raden van Discipline, een onderdeel van de Orden van Advocaten. Het is een onafhankelijk orgaan dat in beheersmatig opzicht onder de minister van Justitie ressorteert. De archiefbescheiden van het Hof vallen onder de archiefwettelijke zorg van deze minister.

(210.)
 Actor College van Afgevaardigden
 Handeling Het kiezen van de (plaatsvervangende) leden-advocaten van het Hof van Discipline.
 Periode 1952-
 Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 51, lid 2
 Product
 Opmerking

Hoger beroep tegen een beslissing van de Raad van Discipline kan ingesteld worden door de betrokken advocaat, de algemeen deken en sinds 1986 in bepaalde gevallen ook door de klager en de plaatselijk deken. Het beroep wordt ingesteld bij met redenen omklede memorie.

Indien de voorzitter van het Hof van Discipline van oordeel is dat het beroep niet gegrond of niet ontvankelijk is, of niet zal leiden tot een andere beslissing dan die van het tuchtorgaan in eerste aanleg, kan hij het beroep sinds 1986 middels een schriftelijke beslissing afwijzen. Dit is echter uitsluitend mogelijk indien het beroep betrekking heeft op een tuchtzaak; bij een beroep in het kader van de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening heeft de voorzitter van het Hof dit recht niet. Tegen deze voorzittersbeslissing kan verzet worden aangetekend door de algemeen deken en door degene die het beroep heeft ingesteld. Het verzet doet de beslissing tot afwijzing van het beroep vervallen, tenzij het Hof besluit het verzet ongegrond of niet-ontvankelijk te verklaren. Dit kan echter niet zonder de klager, de deken en de betrokken advocaat in de gelegenheid te hebben gesteld gehoord te worden.

(211.)

Actor Deken van de Nederlandse Orde van Advocaten
Handeling Het instellen van hoger beroep in een tuchtzaak bij het Hof van Discipline.
Periode 1952-
Grondslag - Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 56, lid 2, art. 56 b
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 60b, lid 4
Product memorie, verzet
Opmerking Bij deze handeling is inbegrepen het verzet doen tegen de beslissing van de voorzitter van het Hof tot afwijzing van het beroep.

(212.)

Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het instellen van hoger beroep in een tuchtzaak bij het Hof van Discipline.
Periode 1986-
Grondslag - Advocatenwet, zoals gewijzigd op 12 september 1984, (Stb. 1984, 417), art. 56, lid 1, art. 56b.
- Advocatenwet, zoals gewijzigd op 28 maart 2002, (Stb. 2002, 184), art. 60b, lid 4
Product memorie, verzet
Opmerking Bij deze handeling is inbegrepen het verzet doen tegen de beslissing van de voorzitter van het Hof tot afwijzing van het beroep. De plaatselijk deken heeft dit recht alleen indien hij het beroep heeft ingesteld.

Indien het Hof van Discipline het beroep in behandeling neemt, kan het de plaatselijk deken die de zaak heeft onderzocht verzoeken om nadere inlichtingen hieromtrent.

(213.)

Actor Deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement
Handeling Het verschaffen van nadere inlichtingen aan het Hof van Discipline omtrent een tuchtzaak.
Periode 1952-
Grondslag Advocatenwet, 23 juni 1952, (Stb. 1952, 365), art. 57, lid 3
Product
Opmerking

15 Bronnen

15.1 Literatuur

- E.W.A. Henssen (1998), *Twee eeuwen advocatuur in Nederland, 1798-1998*, Deventer: Kluwer.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Vademecum Advocatuur 2002: Personen*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Vademecum Advocatuur 2002: Wet- en regelgeving*.
- Nederlandse Orde van Advocaten e.a., *Advocatendossier: Handleiding Kwaliteitstoets Rechtshulp*, 2001
- Nederlandse Orde van Advocaten *Jaarverslag 1971/1972*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1982 en Beleidsuitgangspunten 1983*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1991*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1996*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1997*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1998*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 1999*.
- Nederlandse Orde van Advocaten, *Jaarverslag 2000*.
- Orde van Advocaten arrondissement Amsterdam, *Jaarverslag 2000/2001*.
- Orde van Advocaten arrondissement Arnhem, *Jaarverslag 2000/2001*.
- Orde van Advocaten arrondissement 's-Hertogenbosch, *Jaarverslag 2000/2001*.
- Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, *Jaarverslag 1999/2000*.
- P.A. Wackie Eysten e.a. (1992), *Pioniers in toga*, Zwolle: Tjeenk Willink.

15.2 Wet- en regelgeving

Advocatenwet

1952, Stb. 365; 1957, Stb. 233; 1958, Stb. 32; 1963, Stb. 130; 1968, Stb. 161; 1969, Stb. 191; 1971, Stb. 397; 1972, Stb. 461; 1974, Stb. 382; 1975, Stb. 340; 1980, Stb. 558; 1981, Stb. 35; 1984, Stb. 417 en 573; 1985, Stb. 5; 1986, Stb. 388; 1987, Stb. 591; 1988, Stb. 8, 515 en 561; 1989, Stb. 15 en 19; 1992, Stb. 422 en 593; 1993, Stb. 29, 650 en 775; 1994, Stb. 640, 803; 1995, Stb. 250; 1997, Stb. 510; 1998, Stb. 446 en 448; 1999, Stb. 30 en 194; 2001, Stb. 584; 2002, Stb. 184.

Wet tarieven in burgerlijke zaken

1831, Stb. 41

Richtlijn 98/5/EG van het Europees Parlement en de raad van de Europese Unie van 16 februari 1998 ter vergemakkelijking van de permanente uitoefening van het beroep van advocaat in een andere lidstaat dan die waar de beroepskwalificatie is verworven.

Verordening op de financiële bijdrage

1953, Stcrt. 241; 1958, Stcrt. 233; 1987, Stcrt. 132; 1999, Stcrt. 68.

Stageverordening

1955, Stcrt. 11, 26, 117 en 211; 1976, Stcrt. 59; 1978, Stcrt.2; 1984, Stcrt. 75; 1986, Stcrt. 63; 1987, Stcrt. 132; 1988, Stcrt. 127; 1993, Stcrt. 206; 1994, Stcrt. 136; 1996; Stcrt. 241.

Boekhoudverordening

1957, Stcrt. 110 en 174; 1990, Stcrt. 25; 1996, Stcrt. 241; 1998, Stcrt. 207; 2000, Stcrt. 134.

Verordening op de belastingspecialisatie

1958, Stcrt. 233; 1981, Stcrt. 139; 1994, Stcrt. 136; 1997, Stcrt. 195.

Enquêteverordening

1963, Stcrt. 39 en 41.

Verordening weduwen-, weduwnaars- en wezenpensioen

1970, Stcrt. 253; 1981, Stcrt. 32; 1982, Stcrt. 138; 1988, Stcrt. 216; 1999, Stcrt. 128.

Samenwerkingsverordening

1972, Stcrt. 252; 1981, Stcrt. 139; 1991, Stcrt. 85; 1993, Stcrt. 193; 1994, Stcrt. 136.

Verordening op de praktijkvennootschap

1972, Stcrt. 252; 1973, Stcrt. 249; 1981, Stcrt. 139; 1994, Stcrt. 136; 1995, Stcrt. 187.

Verordening op de praktijkrechtspersoon

1996, Stcrt. 241

Verordening op de advocaat in dienstbetrekking

1977, Stcrt. 459; 1978, Stcrt. 2; 1994, Stcrt. 136.

Verordening op de praktijkuitoefening in dienstbetrekking

1996, Stcrt. 239; 1997, Stcrt. 75 en 123, Stb, 211.

Verordening op de beroepsaansprakelijkheid

1985, Stcrt. 160; 1991, Stcrt. 85; 1996, Stcrt. 241; 2000, Stcrt. 198.

Verordening op de publiciteit

1985, Stcrt.129; 1988, Stcrt. 245; 1990, Stcrt. 4; 1998, Stcrt. 137.

Verordening op de permanente opleiding

1994, Stcrt. 187; 1996, Stcrt. 241; 1999, Stcrt. 243.

Verordening en reglement op de proeve van bekwaamheid

1994, Stcrt. 249; 1996, Stcrt. 197 en 216.

Verordening Mandaat Centrale Controle Verordeningen

2001, Stcrt. 245.

15.3 Interviews

datum	naam en functie geïnterviewde(n)	plaats
13-2-2002	Mr. P-P.M. Vester Stafmedewerker rechtspraak en communicatie Nederlandse Orde van Advocaten	Den Haag
14-5-2002	Mw. mr. A.S. Reijnders-Sluis en mw. mr. A. van de Streek Adjunct-secretaris en medewerker Bureau van de Orde van Advocaten in het arrondissement Amsterdam	Amsterdam
22-5-2002	Mw. mr. A.P. van Putten Adjunct-secretaris Bureau van de Orde van Advocaten in het arrondissement 's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch
23-5-2002	Mrs. P-P.M. Vester en W. Munnik Stafmedewerkers rechtspraak en communicatie Nederlandse Orde van Advocaten	Den Haag
24-5-2002	Mw. mr. C.W.A. van der Stelt Adjunct-secretaris Bureau van de Orde van Advocaten in het arrondissement Rotterdam	Rotterdam
4-6-2002	Mw. mr. M-L.A.J. Hoppenbrouwers Adjunct-secretaris Bureau van de Orde van Advocaten in het arrondissement Arnhem	Nijmegen

15.4 Overige bronnen

- Nederlandse Orde van Advocaten, Gedragsregels 1992.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Huishoudelijk reglement voor de vergadering der Nederlandse Orde van Advocaten, vastgesteld op 25 september 1953.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Huishoudelijk reglement voor het College van Afgevaardigden der Nederlandse Orde van Advocaten., vastgesteld op 15 november 1952.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Richtlijn Algemene Raad, Concurrentiebedingen in arbeidsvoorwaarden met stagiaires, 1978.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Richtlijn Algemene Raad, Samenwerkingsverbanden van advocaten en andere erkende beroepsbeoefenaren, 1994.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Professioneel statuut voor de advocaat in dienstbetrekking, 1996.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Besluit aanmerken als opleiding, 1999.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Besluit zwangerschap en bevalling en advocaten in het buitenland, 1999.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Examenreglement beroepsopleiding, 1988.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Modelstatuten stichting derdengelden, 1998.
- Nederlandse Orde van Advocaten, Reglement advisering wetgeving.

- Orde van Advocaten arrondissement Amsterdam, Reglement voor de buitenstage, vastgesteld op 14 september 2000.
- Orde van Advocaten arrondissement Amsterdam, Reglement voor de stagiaire/ ondernemer, vastgesteld op 23 april 1999.
- Orde van Advocaten arrondissement Arnhem, Stagereglement, vastgesteld op 6 oktober 1993 en laatstelijk gewijzigd op 20 augustus 1998.
- Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Stage- en opleidingsreglement, vastgesteld op 3 december 1999 en gewijzigd op 8 september 2000.
- Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Richtlijn begroting declaraties, vastgesteld op 10 maart 2000.
- Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Richtlijn gelden dekenrekening, vastgesteld op 10 maart 2000.
- Orde van Advocaten arrondissement Rotterdam, Huishoudelijk reglement voor de Orde van Advocaten in het arrondissement Rotterdam, vastgesteld op 25 oktober 1984
- Stichting Ondersteuningsfonds Advocatuur, Statuten, 2001.
- Stichting ondersteuningsfonds van de Orde van Advocaten in het arrondissement Amsterdam Statuten, 5 maart 1973.
- Stichting Opleiding Advocaten in het arrondissement Amsterdam, Statuten, 1986.
- Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, Statuten, 1970.
- Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, Reglement nr. 1, 1970.
- Stichting Pensioenfonds Nederlandse Orde van Advocaten, Reglement nr. 2, 1982.